

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra ekonomických teorií

Bakalářská práce

**Bezpečnost a ochrana zdraví při práci v praxi
příslušníků Vězeňské služby ČR se zaměřením na styk
s nemocnými vězni**

Aleš Theimer

© 2021 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Aleš Theimer

Veřejná správa a regionální rozvoj – k.s. Šumperk

Název práce

Bezpečnost a ochrana zdraví při práci v praxi příslušníků Vězeňské služby ČR se zaměřením na styk s nemocnými vězni

Název anglicky

Safety and health protection at work in the practice of members of the prison service with a focus on contact with sick prisoners

Cíle práce

Cílem této bakalářské práce je provést analýzu zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci v praxi příslušníků Vězeňské služby ČR při styku s nemocnými vězni a v návaznosti na závěry získané z provedeného empirického výzkumu navrhnout vhodná opatření vedoucí ke zlepšení aktuálního stavu.

Metodika

- shromáždění a prostudování literatury pro zpracování zadané práce s využitím metody excerptce
- rozřídění dle předem stanovených klíčových znaků a provedení obsahové analýzy právních textů jednotlivých částí
- získání podkladů pro analytickou část práce – konzultace s odborníky, rozhovory, statistická data.
- vyhodnocení získaných dat metodou syntézy pro zpracování aplikační části práce.
- sumarizace výsledků, vlastní zjištění.
- vyhodnocení, diskuze a závěr s využitím metody komparace teoretické a aplikační části práce.

Doporučený rozsah práce

30-40

Klíčová slova

BOZP, vězeňská služba, pracovněprávní vztah, zajištění BOZP, lékařské tajemství, ochranné prostředky, příslušník vězeňské služby

Doporučené zdroje informací

- BĚLINA, M. a kol. Zákoník práce: komentář. 3. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2019. xxii, 1508 s. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-759-0.
- České vězeňství. Praha: Vězeňská služba České republiky, 1992-. ISSN 1213-9297.
- DITTRICHOVÁ, M., JUROVÁ, M. Bezpečnost práce. Vydání první. Brno: Akademické nakladatelství CERM, s.r.o., 2019. 128 s. Učební texty vysokých škol. ISBN 978-80-7623-019-4.
- JŮZL, M. a kol. Aktuální dilemata českého, slovenského a polského vězeňství. Brno: Institut mezioborových studií, 2016. 185 stran. ISBN 978-80-88010-06-7.
- PLAČEK, M.. Koncepce strategického controllingu ve Vězeňské službě ČR. Vyd. 1. Ostrava: Key Publishing, 2011. 100 s. Monografie. ISBN 978-80-7418-094-1
- TOMŠEJ, J. Zdraví a nemoc zaměstnance. První vydání. Praha: Grada Publishing, 2020. 196 s. Právo pro praxi. ISBN 978-80-271-1015-5.
- VÁLKOVÁ, H. a kol. Aktuální otázky vězeňství. Vyd. 1. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2014. 233 s. ISBN 978-80-7251-426-7.
- Věznice: zpráva ze systematických návštěv Veřejného ochránce práv. Brno: Veřejný ochránce práv – ombudsman, 2016. 59 stran. ISBN 978-80-87949-25-2.
-

Předběžný termín obhajoby

2020/21 LS – PEF

Vedoucí práce

Bc. Mgr. Veronika Jarolínová, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra práva

Elektronicky schváleno dne 7. 10. 2020

JUDr. Jana Borská, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 19. 10. 2020

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 20. 10. 2020

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci *Bezpečnost a ochrana zdraví při práci v praxi příslušníků Vězeňské služby ČR se zaměřením na styk s nemocnými vězni*, jsem vypracoval samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autor uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušil autorská práva třetích osob.

V Praze dne 13. 3. 2021

Poděkování

Rád bych touto cestou poděkoval za vedení mé bakalářské práce paní Bc. Mgr. Veronice Jarolínové, Ph.D., za odborné rady panu Mgr. Ondřeji Koláři a své partnerce Michaelae za velkou podporu při studiu.

Bezpečnost a ochrana zdraví při práci v praxi příslušníků Vězeňské služby ČR se zaměřením na styk s nemocnými vězni

Abstrakt

Bakalářská práce je zaměřena na ochranu zdraví příslušníků Vězeňské služby České republiky. Cílem práce je zhodnocení situací, kdy příslušníci přichází do kontaktu s osobami s možným infekčním onemocněním a stanovení návrhů, jak lépe chránit zdraví dotčených a předejít nechtěnému infikování.

V teoretické části je popsána bezpečnost a ochrana zdraví při práci, její legislativa a diferenciací pro zaměstnance ve služebním poměru. Práce je zaměřena pouze na příslušníky vězeňské služby. Na základě deskripce dojde k představení ochrany zdraví při práci s vězněnými osobami a rizika s touto prací spojená.

V praktické části bude vyhodnoceno dotazníkové šetření, které bylo určeno výhradně pro příslušníky Vězeňské služby České republiky, a to za účelem zjištění názoru týkajícího se oblasti ochrany jejich zdraví při výkonu služby.

Závěr práce obsahuje shrnutí poznatků získaných dotazníkovým šetřením, zhodnocení dostatečnosti ochranných prostředků a pomůcek pro příslušníky vězeňské služby ve vztahu ke zjištěným skutečnostem.

Klíčová slova: Bezpečnost a ochrana zdraví při práci, nemoc, ochranné prostředky, povinnost, právo, příslušník VS ČR, výkon služby, Vězeňská služba České republiky, zdraví

Safety and health protection at work in the practice of members of the prison service with a focus on contact with sick prisoners

Abstract

The bachelor thesis is focused on the protection of the health of members of the Prison Service of the Czech Republic. The main goal is to evaluate the situation when members of the Prison Service come into direct contact with people with a possibility of transmitting some infectious disease. Also, we are going to suggest some ideas on how to protect the health of members and prevent any unwanted infections.

The theoretical part describes safety and health at work, its laws and legislation, and differentiation for employees. The work is mainly focused on members of the prison service. There will also be a presentation about health protection and how to work with prisoners and the risks associated with this kind of work.

In the practical part, we will use a survey, from which we obtain information exclusively from members of the Prison Service of the Czech Republic to find out their opinion regarding the protection of their health during the performance of the service.

The conclusion of the thesis contains a summary of the results obtained by the questionnaire survey. Then we evaluate the adequacy of protective equipment and aids for members of the prison service with the findings.

Keywords: Duty, health, illness, law, member of the VS CR, occupational safety and health, performance of service, protective equipment, Prison Service of the Czech Republic

Obsah

1	Úvod	11
2	Cíl práce a metodika	13
2.1	Cíl práce.....	13
2.2	Metodika.....	13
3	Bezpečnost a ochrana zdraví při práci	15
3.1	Vymezení pojmů a teoretická východiska.....	15
3.2	Právní úprava bezpečnosti a ochrany zdraví při práci.....	16
3.3	Povinnosti zaměstnavatele a zaměstnanců	18
3.4	Diferenciace zaměstnanců a zaměstnaneckých kategorií.....	20
4	Vězeňská služba ČR	21
4.1	Služební poměr	21
4.2	Styk s osobami ve výkonu trestu odnětí svobody	21
5	Ochrana zdraví při práci s osobami ve výkonu trestu odnětí svobody ...	24
5.1	Osobní ochranné a dezinfekční prostředky	24
5.2	Povinnosti příslušníka	25
5.3	Povinnosti Vězeňské služby ČR jako zaměstnavatele	26
6	Rizika práce s vězněnými osobami	28
6.1	Infekční onemocnění	29
6.2	Standardní preventivní opatření pro příslušníky VS ČR.....	31
6.3	Preventivní postup po kontaktu s krví.....	32
7	Problematika šíření nemoci COVID-19 ve vězeňských objektech	33
7.1	Opatření proti šíření ve vězeňských objektech.....	33
7.2	Ochrana příslušníků VS ČR	34
8	Vlastní práce	36
8.1	Výzkumné šetření	36
8.1.1	Cíl a hypotézy.....	36
8.1.2	Metodika výzkumného šetření	36
8.1.3	Výsledky výzkumného šetření	37
9	Výsledky a diskuse	52
9.1	Vyhodnocení hypotéz	52
9.2	Zhodnocení výzkumného šetření.....	53
9.3	Návrhy ke změně	53
10	Závěr	55

11	Použité zdroje.....	57
12	Přílohy	61
	Příloha A: Dotazníkové šetření.....	62

Seznam grafů

Graf 1: Počet respondentů účastnících se dotazníku z hlediska jejich pohlaví	38
Graf 2: Zkušenosti získané na základě odsloužených let	39
Graf 3: Pravidelnost kontaktu s odsouzenými	40
Graf 4: Ohrožení zdraví během výkonu služby	41
Graf 5: Pravidelnost využívání ochranných prostředků	42
Graf 6: Množství zranění ostrým předmětem	43
Graf 7: Upozornění na kontakt s infikovanou osobou	44
Graf 8: Osobní kontakt s biologickým materiálem.....	45
Graf 9: Četnost infikovanosti černým kašlem	46
Graf 10: Spokojenost s ochrannými prostředky během pandemie Covid-19	47
Graf 11: Možnost využití očkování	50

Seznam tabulek

Tabulka 1: Rozdělení pracovních pozic.....	22
Tabulka 2: Příkladová onemocnění	30
Tabulka 3: Počet respondentů účastnících se dotazníku z hlediska jejich pohlaví.....	38
Tabulka 4: Zkušenosti získané na základě odsloužených let.....	39
Tabulka 5: Pravidelnost kontaktu s odsouzenými	40
Tabulka 6: Ohrožení zdraví během výkonu služby	41
Tabulka 7: Pravidelnost využívání ochranných prostředků.....	42
Tabulka 8: Množství zranění ostrým předmětem	43
Tabulka 9: Upozornění na kontakt s infikovanou osobou	44
Tabulka 10: Osobní kontakt s biologickým materiálem.....	45
Tabulka 11: Četnost infikovanosti černým kašlem.....	46
Tabulka 12: Spokojenost s ochrannými prostředky během pandemie Covid-19	47
Tabulka 13: Možnost využití očkování	50

Seznam použitých zkratk

AIDS	Acquired Immune Deficiency Syndrome
BS	Bezpečnostní sbor
BOZP	Bezpečnost a ochrana zdraví při práci
BOZVS	Bezpečnost a ochrana zdraví při výkonu služby
ČR	Česká republika
HBV	Hepatitis B virus
HIV	Human Immunodeficiency Virus (Virus lidské imunitní nedostatečnosti)
LZPS	Listina základních práv a svobod
OOPP	osobní ochranné pracovní pomůcky
Sb.	sbírky
VS	Vězeňská služba
VS ČR	Vězeňská služba České republiky

1 Úvod

Bezpečnost a ochrana zdraví při práci by měla být vždy prioritou pro zaměstnavatele i zaměstnance. Vzhledem k rozsáhlosti dané problematiky je práce zaměřena na bezpečnost a ochranu zdraví při výkonu služby, a to především na příslušníky Vězeňské služby České republiky (dále jen příslušníci), kteří jsou v každodenním kontaktu s vězněnými osobami s možným infekčním onemocněním.

I přes všechna opatření a dostupné ochranné prostředky je stále u příslušníků diskutované téma nedostatečná ochrana jejich zdraví a možné nakažení infekčními chorobami, které se běžně mezi odsouzenými šíří.

Je známo, že ve vězeňských objektech se objevují omamné a psychotropní látky, tetovací strojky a ručně vyrobené zbraně. Všechny tyto nelegálně držené předměty mají odsouzení pečlivě uschované do těžko přístupných míst. Úkolem každé prohlídky je prozkoumat tato místa a zajistit, aby už nebyla dále využívána k těmto účelům. Ve většině případů se k prozkoumání využívá pouhý hmat. Ruce příslušníků jsou sice chráněny ochrannými rukavicemi, ale ty se snadno dají propíchnout injekční stříkačkou nebo proříznout žiletkou či vyrobeným nožem. V takovém případě mohou být následky pro zaměstnance velmi závažné, neboť zásahem do jejich tělesné integrity může dojít v extrémních případech k nenávratnému poškození jejich zdraví.

V roce 2019 se ve věznicích začalo rozšiřovat virové onemocnění černého kašle. Onemocnělo několik desítek příslušníků i odsouzených. V těchto chvílích každý alespoň jednou zapřemýšlel nad tím, co by se dělo, kdyby většina příslušníků vážně onemocněla. A nejde jen o taková onemocnění. Dennodenně se ve službě setkávají s odsouzenými, kteří jsou infikováni žloutenkou, HIV/AIDS, tuberkulózou, syfilisem, spalničkami a dalšími.

Smyslem této práce je poukázat na to, jak zdraví příslušníků je nebo není chráněno během výkonu služby, a co by se dalo změnit, aby se dotyční cítili v práci bezpečněji. Obzvláště v dnešní době. V době, kdy se každý snaží chránit před virovými onemocněními, v době, kdy rouška, karanténa, ochranná opatření jsou slova neustále opakující se, v době, kdy si daleko více uvědomujeme důležitost povolání v krizové infrastruktuře.

První část bakalářské práce definuje bezpečnost a ochranu zdraví při práci, legislativu a diferenciaci pro zaměstnanecké kategorie. Krátce je popsán služební poměr a Vězeňská služba České republiky. Nejdůležitější kapitoly se věnují ochraně zdraví při práci s vězněnými osobami a možným rizikům při práci s odsouzenými. Dále jsou uvedeny

i preventivní postupy, jak se pokusit zamezit nakažení, nebo jak postupovat při kontaktu s krví odsouzeného. Nedílnou součástí je i zhodnocení aktuálního problému Covid-19 z pohledu Vězeňské služby České republiky.

Druhá polovina práce představí výsledek z dotazníkového šetření, který zkoumal na konkrétním vzorku respondentů názor týkající se ohrožení zdraví během výkonu služby, dostatek ochranných prostředků, možnosti očkování a návrhy spojená se zvýšením pocitu bezpečí a ochrany zdraví při výkonu služby.

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Hlavním cílem této bakalářské práce je návrh řešení, jak zvýšit ochranu zdraví příslušníků Vězeňské služby České republiky při styku s nemocnými vězni. K dílčím cílům náleží zkoumání názorů u příslušníků Vězeňské služby České republiky na tuto problematiku a zjištění možností, jak zlepšit pocit bezpečí při práci s nemocnými vězni.

2.2 Metodika

V teoretické části práce dojde pomocí deskripce k představení pojmů, teoretických východisek týkajících se bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, vymezení právní úpravy zabývající se bezpečností a ochranou zdraví při práci, povinnostmi zaměstnavatele a zaměstnanců. Z pohledu diferenciacce zaměstnanců bude práce zaměřena pouze na příslušníky Vězeňské služby České republiky. Bude provedena literární rešerše a analýza právních textů vztahující se k problematice, a to převážně ze zákonů a vyhlášek týkající se Vězeňské služby České republiky. Budou analyzovány jak osobní ochranné pomůcky a dezinfekční prostředky, tak i povinnosti Vězeňské služby České republiky jako zaměstnavatele.

Praktická část práce se zaměří na zjištění názorů samotných příslušníků Vězeňské služby České republiky. A to, jak se cítí v bezpečí během výkonu služby, zda někdy pocítili strach o své zdraví během výkonu služby, nebo zda se jich dotkla situace s černým kašlem, který se v posledních letech častěji objevoval ve vězeňských objektech. K tomuto zjištění bude využita metoda dotazníkového šetření. Forma dotazování na dálku, kdy je dotazník vyplněn bez přítomnosti tazatele, je pro tuto práci nejvhodnější. Díky této metodě, lze získat data, informace o respondentovi, informace o jeho názorech a postojích k určitému problému. Dotazník bude vytvořen pomocí webové stránky Survio a bude distribuován prostřednictvím sociálních sítí pouze k rukám příslušníků Vězeňské služby. Bude osloveno minimálně 100 respondentů. Dotazník bude obsahovat 11 uzavřených otázek a 1 otázku otevřenou. Prostřednictvím dotazníku budou získány od selektovaného vzorku respondentů data, která po následné vícekritériální analýze a vyhodnocení naplní stanovené výzkumné cíle a pomohou otestovat jednotlivé hypotézy. Vyhodnocení získaných dat proběhne pomocí syntézy.

V závěrečné části práce budou výsledky z dotazníkového šetření sumarizovány a dojde k návrhu na zlepšení bezpečnosti a ochrany zdraví příslušníků Vězeňské služby České republiky během výkonu služby při kontaktu s vězněnou osobou s možným infekčním onemocněním.

3 Bezpečnost a ochrana zdraví při práci

3.1 Vymezení pojmů a teoretická východiska

Jednotná definice pro bezpečnost a ochranu zdraví při práci (dále jen BOZP) neexistuje. Mezi často používané definice patří:

- „BOZP je mezivědní obor zabývající se nalézáním a uplatňováním metod a prostředků, jejichž cílem je zajistit, aby člověk v pracovním procesu nebyl ohrožován fyzicky ani mentálně“¹;
- „BOZP je interdisciplinární nebo též mezivědní obor, který můžeme definovat také jako legislativou stanovená pravidla nebo opatření, jejichž úkolem je předcházet poškození nebo ohrožení lidského zdraví při pracovním procesu“².

BOZP je založena na opatřeních, která jsou stanovena podle typu práce v pracovním procesu. Opatření jsou určena zaměstnavatelem v kooperaci s právními předpisy. Zaměstnavatel musí pro zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví svým zaměstnancům zajistit nespočet požadavků, jako např. školení zaměstnanců, bezpečnostní signály, dezinfekční prostředky nebo ochranné pomůcky³.

Novák vymezuje cíle BOZP následovně: „Cílem bezpečnosti práce je tedy snižovat potenciální riziko, a tím zvyšovat bezpečnost pracovníka. V České republice stále přetrvává pojetí bezpečnosti práce jako bezpečnost technických zařízení a méně se bere v potaz fakt, že právě lidský činitel je limitující faktor úrovně bezpečnosti práce“⁴.

Na základě uvedených informací k BOZP odvozuje Bělina dvě základní funkce BOZP, a to preventivní a produkční.

Preventivní funkce spočívá ve vytvoření takových pracovních podmínek, které by minimalizovaly pracovní úrazy na pracovišti. U této funkce se předpokládá, že většině

¹ NEUGEBAUER, T. *Bezpečnost a ochrana zdraví při práci v kostce neboli, O čem je současná BOZP*. 2016, s. 13.

² ING. MARTIN, Š. *Co je BOZP? Definice, cíle, legislativa a principy* [online].

³ VEBER, J., PINCOVÁ, E. *Management bezpečnosti a ochrany zdraví při práci*. 2008, s. 19.

⁴ NOVÁK, O. *Bezpečnost práce a 50 let VÚBP*. 2004, s. 25.

pracovních úrazů se dá zabránit. Naopak produkční funkce udává, že bezpečnost práce ovlivňuje plynulost a kvalitu organizace pracovního procesu⁵.

Definice a charakteristika BOZP byla nyní představena. Abychom se dále mohli zabývat bezpečností a ochranou zdraví při práci příslušníka bezpečnostního sboru, je nutné se nejdříve seznámit s legislativou BOZP.

3.2 Právní úprava bezpečnosti a ochrany zdraví při práci

Bezpečnost a ochranu zdraví při práci zajišťuje více jak 80 právních norem, předpisů, vyhlášek a nařízení. Zákoník práce a Základní listina práv a svobod jsou dva nejzákladnější zdroje stanovující všeobecné podmínky. Právní úprava BOZP je v České republice zakotvena zejména v:

- zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů;
- zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů;
- zákon č. 309/2006 Sb., kterým se upravují další požadavky bezpečnosti a ochrany zdraví při práci v pracovně právních vztazích a o zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při činnosti nebo poskytování služeb mimo pracovně právní vztahy (zákon o zajištění dalších podmínek bezpečnosti a ochrany zdraví při práci), ve znění pozdějších předpisů;
- zákon č. 251/2005 Sb., o inspekci práce, ve znění pozdějších předpisů;
- nařízení vlády č. 495/2001 Sb., kterým se stanoví rozsah a bližší podmínky;
- poskytování osobních ochranných pracovních pomůcek (dále jen „OOPP“);
- nařízení vlády č. 178/2001 Sb., podmínky ochrany zdraví zaměstnanců při práci;
- nařízení vlády 21/2003 Sb., kterým se stanoví technické prostředky na OOPP;
- nařízení vlády č. 375/2017 Sb., o vzhledu, umístění a provedení; bezpečnostních značek, značení a zavedení signálů;
- nařízení vlády č. 290/1995 Sb., kterým se stanoví seznam nemocí z povolání.

Následně budou rozebrány tři vybrané zákonné úpravy, které z hlediska českého právního systému jsou považovány za nejdůležitější.

⁵ BĚLINA, M. *Pracovní právo*. 2012, s. 369-373.

Listina základních práv a svobod – součástí ústavního pořádku je Ústavní zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod (dále jen LZPS). LZPS vychází ze Všeobecné deklarace lidských práv a má celkově 44 článků, které jsou rozděleny do šesti hlav. Hlava čtvrtá nesoucí název „Hospodářská, sociální a kulturní práva“ je nejvýznamnější z pohledu BOZP, a to přesněji články č. 28 a č. 29. Článek č. 28 sděluje, že *„zaměstnanci mají právo na spravedlivou odměnu za práci a na uspokojivé pracovní podmínky“*⁶. Na to navazuje článek č. 29, který uvádí, že *„ženy, mladiství a osoby zdravotně postižené mají právo na zvýšenou ochranu zdraví při práci a na zvláštní pracovní podmínky“*⁷.

Zákoník práce – jeden ze základních právních předpisů v České republice je zákon č. 262/2006 Sb, zákoník práce. Tento zákoník je rozdělen do čtrnácti částí a každá část se dále dělí na hlavy. Část pátá „Bezpečnost a ochrana zdraví při práci“ se zabývá BOZP a je rozdělena do tří hlav. V hlavě I. je uveden hlavní cíl BOZP, a to předcházení ohrožení života a zdraví při práci. Dále udává, že *„zaměstnavatel je povinen zajistit bezpečnost a ochranu zdraví zaměstnanců při práci s ohledem na rizika možného ohrožení jejich života a zdraví, která se týkají výkonu práce“*⁸. Také uvádí, že *„zaměstnavatel je povinen vytvářet bezpečné a zdraví neohrožující pracovní prostředí a pracovní podmínky vhodnou organizací bezpečnosti a ochrany zdraví při práci a přijímáním opatření k předcházení rizikům“*⁹.

Povinnosti zaměstnavatele a práva a povinnosti zaměstnance jsou upraveny v hlavě II. Povinnosti zaměstnavatele spočívají v zajištění bezpečného pracovního prostředí, které nebude ohrožovat zdraví zaměstnance. Dále k zajištění potřebného školení, dostatečné informovanosti, opatření pro těhotné nebo kojící ženy, mladistvé nebo zaměstnance se zdravotním postižením. Zaměstnavatel by měl dbát i na právo zaměstnance na informování o rizicích práce, kterou vykonává a zajištění ochrany před těmito riziky.

Hlava III. se nazývá „Společná ustanovení“, která obsahují další povinnosti zaměstnavatelů a upravují účast zaměstnanců na řešení otázek o bezpečnosti a ochrany zdraví při výkonu práce.

⁶ Listina základních práv a svobod, Hlava IV., čl. 28.

⁷ Listina základních práv a svobod, Hlava IV., čl. 29.

⁸ § 101 zákona č. 262/2006 Sb., Zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů.

⁹ § 102 zákona č. 262/2006 Sb., Zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon o zajištění dalších podmínek bezpečnosti a ochrany zdraví při práci – zákon č. 309/2006 Sb., o zajištění dalších podmínek bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, ve znění pozdějších předpisů, upravuje další požadavky bezpečnosti a ochrany zdraví při práci v pracovněprávních vztazích a o zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při činnosti nebo poskytování služeb mimo pracovněprávní vztahy¹⁰.

3.3 Povinnosti zaměstnavatele a zaměstnanců

Povinnosti zaměstnavatele a zaměstnanců jsou ustanoveny v Části páté zákona č. 262/2006 Sb., zákoníku práce, ve znění pozdějších předpisů.

Prioritní povinností zaměstnavatele je zajistit pro své zaměstnance bezpečnost a ochranu při práci, a to s ohledem na všechna rizika spojená s výkonem práce.

V případě, že využívá jedno pracoviště více zaměstnavatelů, je nutná jejich vzájemná informovanost o rizicích na pracovišti a spolupráce při zajištění BOZP.

Zaměstnavatel nese náklady spojené se zajišťováním bezpečnosti a ochrany zdraví při práci. Tyto náklady se nesmějí přenášet jakýmkoliv způsobem na zaměstnance. Do těchto nákladů můžeme zahrnout školení BOZP, pracovnělékařské prohlídky, ochranné pracovní pomůcky atd.

Zaměstnavatel je povinen jednat tak, aby předcházel, odstraňoval, nebo minimalizoval rizika ohrožující bezpečnost a zdraví na pracovišti. Proto vyhledává nebezpečné činitele a následně přijímá opatření. V situacích, že rizika nejdou odstranit, je nutné vydat taková opatření, aby byl důsledek na bezpečnost a zdraví minimalizovaný. Povinností je také vést dokumentaci o vyhledávání a vyhodnocování rizik.

Zaměstnavatel také musí být připraven na řešení mimořádných událostí, jako jsou požáry, povodně, havárie. Pro tyto události musí být připraven krizový plán a zaměstnanci s tímto dokumentem seznámeni¹¹.

¹⁰ § 1 Zákona č. 309/2006 Sb., o zajištění dalších podmínek bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, ve znění pozdějších předpisů.

¹¹ § 103 zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů.

Mezi další povinnosti zaměstnavatele můžeme řadit:

- informovanost zaměstnance o kategorizaci jeho vykonávané práce;
- nedovolit, aby zaměstnanec vykonával práci, která neodpovídá jeho schopnostem a způsobilosti;
- zajistit, aby činnosti, při kterých je nutné mít platný zdravotní průkaz nevykonávaly osoby bez tohoto dokumentu;
- informovat zaměstnance o poskytovatelích pracovnělékařských služeb a povinnosti absolvovat pracovnělékařské prohlídky a očkování, následně zaměstnancům uhradit případnou ztrátu výdělku;
- informovat těhotné zaměstnankyně o rizicích spojených s vykonávanou činností a vývojem plodu a také zajistit pro těhotné, kojící matky nebo matky do konce devátého měsíce po porodu, prostor na pracovišti pro jejich odpočinek;
- je povinen organizovat školení BOZP pro své zaměstnance;
- zajistit dostatečný počet a úplnou vybavenost lékárníček na pracovištích;
- dbát na dodržování zákazu kouření na pracovištích¹².

Základní povinností zaměstnanců je dbát na vlastní bezpečnost, starat se o své zdraví, ale i o bezpečnost a zdraví jiných fyzických osob, kterých se týká jejich jednání. Svým chováním by měli přispívat k bezpečnému a zdravému neohrožujícímu pracovnímu prostředí, a to vše na základě povinností vyplývajících z právních předpisů a požadavků zaměstnavatele pro zajištění BOZP¹³.

Mezi další povinnosti zaměstnanců můžeme zařadit povinnou účast při školení BOZP, pravidelné pracovnělékařské prohlídky, dodržování právních a ostatních předpisů z oblasti BOZP, dodržování pracovních postupů, využívání ochranných pomůcek, respektování zákazu užívání omamných návykových látek a alkoholických nápojů¹⁴.

Zaměstnanci také musí svému nadřízenému hlásit nedostatky a závady na pracovišti, které ohrožují nebo mohou zásadně ohrozit bezpečnost a zdraví zaměstnanců. V případě,

¹² § 103 zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů.

¹³ § 101 zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁴ § 101 zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů.

že se stane pracovní úraz a zdravotní stav zraněné osoby to dovolí, je nutné okamžitě tuto skutečnost oznámit svému nadřízenému¹⁵.

Povinností zaměstnavatele je i podrobení se kontrolního testování na alkohol nebo omamné návykové látky, pokud si to písemně vyžádá oprávněná osoba¹⁶.

3.4 Diferenciace zaměstnanců a zaměstnaneckých kategorií

Existují všeobecná pravidla, která se týkají všech zaměstnanců zaštiťující všechny zaměstnanecké kategorie. Ale pak jsou i taková pravidla, normy nebo speciální ustanovení, která jsou určena pro konkrétní obory nebo situace. Jsou čtyři zaměstnanecké kategorie. Zaměstnanci v pracovněprávním vztahu, ve státní správě, bezpečnostních sborech a ozbrojených silách.

Pro každou zmíněnou kategorii jsou jiná právní nařízení týkající se bezpečnosti a ochrany zdraví při práci.

Zaměstnanci Vězeňské služby České republiky (dále jen VS ČR) spadají do kategorie bezpečnostních sborů. Zpravidla se člení na příslušníky oddělení vězeňské stráže, příslušníky s vnější ostrahou věznic a civilní zaměstnance. Následující část práce bude zaměřena pouze na příslušníky VS ČR.

Činnost příslušníků VS ČR není v souladu se Zákoníkem práce, jelikož příslušníci VS jsou ve služebním poměru vůči státu. Klasické BOZP se mění na bezpečnost a ochranu zdraví při výkonu služby (dále jen BOZVS). Zákoník práce se využívá pouze v situacích, kdy právní předpisy upravující služební poměr neřeší vzniklou situaci, např. práci žen v těhotenství¹⁷.

Základním právním předpisem pro BOZVS je zákon č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků sborů, v platném znění.

¹⁵ § 101 zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁶ § 101 zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁷ JANÁKOVÁ, A. *Abeceda bezpečnosti a ochrany zdraví při práci*. 2011, s. 18-23.

4 Vězeňská služba ČR

Vězeňská služba České republiky je ozbrojeným sborem, který upravuje zákon č. 555/1992 Sb., o Vězeňské a justiční strážci České republiky, ve znění pozdějších předpisů¹⁸. Činnost VS ČR spočívá hlavně v zajištění výkonu vazby, výkonu trestu odnětí svobody a ochrany pořádku a bezpečnosti, a to nejen ve věznicích, ale i v soudních budovách, při činnosti Ministerstva spravedlnosti ČR a státních zastupitelství. VS ČR spravuje a střeží 11 vazebních věznic, 25 věznic a dva detenční ústavy¹⁹. Bezpečnost a chod věznic zajišťuje zhruba 12 000 zaměstnanců, z toho více než polovinu tvoří příslušníci²⁰. Ke dni 25. 1. 2021 je počet vězněných osob 19 317²¹.

Vězeňská služba ČR se člení na organizační jednotky: vězeňskou stráž, justiční stráž, správní služba, institut vzdělávání a pověřené orgány Vězeňské služby České republiky.

4.1 Služební poměr

Zaměstnanecký vztah příslušníků bezpečnostních sborů (dále jen BS), kteří se tímto účastní pracovního procesu a vykonávají státní službu, se nazývá služební poměr²².

Služební poměr příslušníka bezpečnostního sboru je upravován zákonem č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů. Tento zákon je rozdělen na 14 částí, které se dále dělí na hlavy. Prioritně je určen pro Policii ČR, Hasičský záchranný sbor ČR, Celní správu ČR, Vězeňskou službu ČR, Generální inspekci bezpečnostních sborů, Bezpečnostní informační službu, Úřad pro zahraniční styky a informace²³.

4.2 Styk s osobami ve výkonu trestu odnětí svobody

Práci s vězněnými osobami zajišťují civilní zaměstnanci i příslušníci VS ČR. Podle četnosti kontaktu s vězněnými osobami můžeme dělit tuto práci na přímou nebo nepřímou.

¹⁸ § 1 zákona č. 555/1992, Zákon České národní rady o Vězeňské a justiční strážci České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁹ VS ČR. *Organizační jednotky* [online].

²⁰ VS ČR. *Výroční zpráva* [online].

²¹ VS ČR. *Rychlá fakta* [online].

²² TOMEK, P., KAREL N. *Služební poměr příslušníků bezpečnostních sborů*. 2006, s. 20.

²³ § 1 zákona č. 361/2003 Sb., Zákon o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů, ve znění pozdějších předpisů.

To ovšem neznamená, že zaměstnanec v nepřímém kontaktu se nikdy nedostane do styku s vězněnou osobou, ale pouze jejich střet je méně častý nebo minimální.

Následující tabulka rozděluje možné pracovní pozice dle kontaktu s vězněnými osobami.

Tabulka 1: Rozdělení pracovních pozic

Civilní zaměstnanci v přímém kontaktu s vězněnými osobami	vychovatel, psycholog, pedagog, ...
Civilní zaměstnanci v nepřímém kontaktu s vězněnými osobami	ekonom, právník, správní agenda, oddělení logistiky, oddělení informatiky, ...
Příslušníci v přímém výkonu služby s vězněnými osobami	strážní eskortní směny, dozorcí služba, strážní psovodi, ...
Příslušníci v nepřímém výkonu služby s vězněnými osobami	strážní směna

Zdroj: vlastní zdroj

Pro účely této práce budou charakterizovány dvě pracovní pozice z řad příslušníků, které se nejvíce dostanou do kontaktu s vězněnými osobami.

Strážní eskortní směny – je zajišťována strážnými a jejich hlavní činností je eskortování vězněných osob. Eskorty probíhají za účelem umístění a přemístění vězněných osob k soudním stánům, do jiných vězeňských objektů, do zdravotnických zařízení, a to i mimo pracovní dobu, na vnější pracoviště, z důvodu vyhoštění atd. Náplň práce eskorty je rozhodně riziková. Eskortní směna je ohrožena na bezpečnosti a zdraví vzhledem k tomu, že se s vězněnými osobami pohybují mimo střežené objekty, kdy je přítomna i velká účast veřejnosti. V situaci, kdy je podezření na hrozící trestnou činnost během eskorty (např. organizovaný zločin, možný útěk osoby ve výkonu trestu odnětí svobody), tuto činnost provádí speciálně vyškolení a vycvičení příslušníci vězeňské služby se speciální výstrojí a výzbrojí. Celkově se rozlišují tři druhy eskort, a to pěší eskorty, eskorty prostřednictvím motorových vozidel a letecké eskorty²⁴.

Dozorcí služba – je zajišťována dozorci. Jejich činnost je velmi významná pro udržení vnitřní bezpečnosti věznic. Cílem jejich činnosti je zajistit, aby odsouzené osoby dodržovaly pořádek a kázeň a byla zajištěna bezpečnost pro personál i odsouzené.

²⁴ INTERNÍ NAŘÍZENÍ. 2019.

Každodenní pracovní náplní dozorců je pochůzková a kontrolní činnost, provádění prohlídek vězněných osob²⁵. Prohlídky jsou rozděleny do kategorií:

- dílčí – zahrnuje prohlídku všech prostor věznic, aby byla zabezpečena funkčnost a předešlo se porušení technických a stavebních prostředků;
- technické – zahrnuje prohlídku všech oddělení pro výkon trestu odnětí svobody;
- eskortních místností, eskortních vozidel, a to s důrazem na technická a stavební zabezpečení;
- osobní – je dále členěna na důkladnou osobní prohlídku, preventivní osobní prohlídku a prohlídku těla;
- prohlídky věcí a zavazadel;
- speciální²⁶.

Mezi činnost dozorců také patří doprovod osoby ve výkonu trestu odnětí svobody k lékaři, zprostředkování návštěv vězněným osobám, možnost nákupu potravin vězněnými osobami atd. Dále se dozorcí služba podílí na činnostech dané vnitřním řádem věznice, které souvisejí s volnočasovými aktivitami odsouzených, výdejem stravy odsouzeným, s výměnou prádla apod.

Dozorcí musí být proškoleni v komunikačních dovednostech, ve znalostech sebeobraně a užití donucovacích prostředků. Využití těchto znalostí má napomoci k zabránění nebo odvrácení útoku na svou nebo jinou osobu či zabránění násilí mezi vězněnými osobami.

²⁵ INTERNÍ NAŘÍZENÍ. 2019.

²⁶ INTERNÍ NAŘÍZENÍ. 2019.

5 Ochrana zdraví při práci s osobami ve výkonu trestu odnětí svobody

Bezpečnost a ochrana zdraví při výkonu služby je upravována v zákoně č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů, ve znění pozdějších předpisů, v Hlavě VII. Hlavním cílem je zajistit ochranu a zdraví příslušníků BS a předejít poškození jejich zdraví. Vykonává se tak ústavní právo na ochranu zdraví a uspokojivé podmínky pro výkon služby. Služební funkcionář zde plní úlohu odpovědné osoby za zajištění BOZVS bezpečnostním sborem²⁷.

Ochrana zdraví a bezpečnosti z hlediska infekčních onemocnění, jako HIV/AIDS, hepatitida, salmonelóza, tuberkulóza plic a další, jsou upravována vnitřními nařízeními věznic. Základním pravidlem pro příslušníky VS ČR je mít na paměti, že jakákoli vězněná osoba může být nositelem infekčního onemocnění nebo onemocnění přenosných krví nebo jinými tělními tekutinami²⁸.

5.1 Osobní ochranné a dezinfekční prostředky

Pro situace, kdy rizika nejsou odstraněna nebo minimalizována i přes opatření daná organizací VS, musí bezpečnostní sbor zajistit příslušníkům ochranné, mycí, čistící a dezinfekční prostředky. Míra dostupnosti těchto prostředků se odvíjí od zhodnocení rozsahu znečištění nebo ohrožení nebezpečnými látkami. Ochranné prostředky mají přesně dané požadavky dle právního předpisu. Mezi požadavky patří ochrana příslušníka před riziky, nesmí zamezovat výkonu služby, nesmí ohrozit zdraví příslušníka. V případě, že je nutné užívat současně více ochranných pomůcek, musí tyto pomůcky vůči sobě být slučitelné. Bezpečnostní sbor nařizuje způsob, podmínky a lhůty pro užívání ochranných prostředků s ohledem na rozsah a závažnosti rizik, podle služby, místa výkonu a charakteru ochranných látek²⁹.

Dezinfekční prostředky a masti s dezinfekčním účelem jsou poskytovány BS za účelem předcházení vzniku infekčních onemocnění nebo zamezení jejich šíření. Pro příslušníky, kteří se během výkonu služby setkávají s látkami, které způsobují podráždění pokožky

²⁷ TOMEK, P. *Zákon o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů: s komentářem, poznámkami a judikaturou*. 2007, s. 182-183.

²⁸ INTERNÍ NAŘÍZENÍ. 2019.

²⁹ TOMEK, P., FIALA, Z. *Zákon o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů: s komentářem, poznámkami a judikaturou*. 2019, s. 351-352.

by měli být zajištěny mycí, čisticí prostředky a regenerační krémy nebo masti. Osobní ochranné prostředky nejsou nikdy nahrazovány peněžní formou. A to z důvodu zajištění, že příslušník peněžní formu nevyužije k jiným účelům³⁰.

Mezi základní ochranné pomůcky při styku s osobou s možným infekčním onemocněním, můžeme řadit rukavice, ochranný oděv nebo služební stejnokroj, který má tvořit bariéru mezi zaměstnancem a zdrojem možné infekce³¹.

5.2 Povinnosti příslušníka

Dle §92 zákona č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů, ve znění pozdějších předpisů, jsou stanovena práva a povinnosti příslušníků v oblasti BOZVS. Příslušník VS ČR má právo na zajištění bezpečnosti ochrany a zdraví během výkonu služby, ale i sám se musí podílet na vytváření podmínek neohrožující jeho nebo něčí zdraví. Na rizika spojená s výkonem služby by měl být upozorněn a dostatečně chráněn před jejich vlivem. Pro bezpečný a zdraví neohrožující výkon služby musí dodržovat právní a služební předpisy týkající se BOZP, dodržovat nařízené postupy, využívat osobních ochranných pomůcek, účastnit se školení BOZP a průběžně ověřovat dosažené znalosti. Nesmí zapomenout oznamovat veškeré závady a nedostatky, které mohou ohrozit bezpečnost a zdraví příslušníků svému nadřízenému. Vždy, když služební funkcionář požádá musí se podrobit lékařskému vyšetření mapující jeho zdravotní, fyzickou i psychickou stránku. Nutná je i pravidelnost lékařských prohlídek, očkování, vyšetření, diagnostické zkoušky. Podstatný je i výkon služby bez vlivu alkoholických nápojů a návykových látek. Příslušník také musí vždy oznámit svému nadřízenému jakýkoli úraz vzniklý během výkonu služby, a to bez zbytečného odkladu, pokud mu to jeho zdravotní stav umožní³².

Dále příslušníci musí dodržovat vypracované programy na ochranu zaměstnanců. Tyto programy jsou vytvořeny na základě předcházení možným úmyslným nakažením ze strany odsouzeného³³.

³⁰ TOMEK, P., FIALA, Z. *Zákon o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů: s komentářem, poznámkami a judikaturou*. 2019, s. 351-352.

³¹ INTERNÍ NAŘÍZENÍ. 2019.

³² § 92 zákona č. 361/2003 Sb., Zákon o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů, ve znění pozdějších předpisů.

³³ INTERNÍ NAŘÍZENÍ. 2019.

5.3 Povinnosti Vězeňské služby ČR jako zaměstnavatele

Bezpečnostní sbor má nejen povinnost vytvářet taková opatření, aby zajistil bezpečnost a ochranu zdraví při výkonu služby, ale dalším cílem je eliminovat veškerá možná rizika. Jejich úkolem je rizika vyhledávat, zjistit původ příčiny, odstranit je nebo aspoň minimalizovat. Dle § 87, odst. 4, zákona č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů, ve znění pozdějších předpisů, jsou stanoveny 4 preventivní zásady pro přijímání a provádění technických, technologických, organizačních a jiných opatření k prevenci rizik, a to:

- a) „omezování vzniku rizik;
- b) odstraňování rizik u zdroje jejich původu;
- c) přizpůsobování podmínek výkonu služby potřebám příslušníků s cílem omezit působení negativních vlivů výkonu služby na jejich zdraví a;
- d) plánování při provádění prevence rizik“³⁴.

Bezpečnostní sbor vyhotovuje záznamy a dokumentaci o všech služebních úrazech, kdy poraněný příslušník byl následně v pracovní neschopnosti delší jak 3 kalendářní dny, nebo došlo k jeho úmrtí. Také pořizuje a vede záznamy o všech služebních úrazech, kde nebyla nutná pracovní neschopnost, a o nemocech z povolání. Vedení záznamů, hlášení a zasílání záznamů je upravováno nařízením vlády č. 201/2010 Sb., o způsobu evidence úrazů, hlášení a zasílání záznamu o úrazu³⁵.

Povinností bezpečnostního sboru v rámci prevence a zamezení rozšíření nemocí je rozdělení pracovních činností do skupin podle možného rizika. Pro jednotlivé skupiny jsou vytvořeny pracovní postupy zaměřené na tuto problematiku. Příslušníci VS ČR musí být odborně vzděláváni, ať už v rámci nástupních kurzů, pravidelných školení nebo služební či profesní přípravy.

Další povinností a významným bodem pro ochranu zdraví příslušníků jsou lékárničky první pomoci. Lékárnička kromě svého standartního vybavení musí obsahovat i dostatečný počet ochranných jednorázových rukavic pro použití při krvavém poranění, vhodný

³⁴ § 87 zákona č. 361/2003 Sb., Zákon o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů, ve znění pozdějších předpisů.

³⁵ § 90 zákona č. 361/2003 Sb., Zákon o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů, ve znění pozdějších předpisů.

dezinfekční prostředek a nepropustné plastové pytle pro biologický odpad nebo předměty znečištěné krví³⁶.

³⁶ § 5 NGR 36/2005, Zajištění ochrany zdraví a bezpečnosti práce z hlediska infekce HIV/AIDS ve vězeňské službě

6 Rizika práce s vězněnými osobami

Príslušníci VS ČR během výkonu své služby mohou být vystaveni velkým rizikům, která mohou ohrozit jejich zdraví a bezpečí. Jedná se jak o poskytování první pomoci, násilné vynucení účasti osoby ve výkonu trestu odnětí svobody na preventivní lékařské prohlídce, zabránění vězněnému v sebepoškození, k násilnému chování ke spoluvěznům, k příslušníkům VS ČR nebo k jiným osobám.

Při zamyšlení se nad režimem věznic si i široká veřejnost umí představit, jaká možná infekční onemocnění se ve vězeňských prostorech šíří. Rizikovou činností během výkonu služby z řad příslušníků vykonává mimo jiné eskortní a dozorcí služba, která bude přiblížena níže.

Eskortní služba doprovází osoby ve výkonu trestu odnětí svobody do zdravotnických středisek z důvodu poranění, onemocnění nebo vyšetření, kdy strážní eskortní služby neznají zdravotní stav osob ve výkonu trestu odnětí svobody a musí být vždy připraveni podat první pomoc při zhoršení zdravotního stavu během převozu. Není výjimkou, že se v průběhu eskortování motorovými vozidly osobě ve výkonu trestu odnětí svobody udělá nevolno a dojde k žaludečním nebo střevním potížím. V této situaci dochází ke kontaktu s možným infekčním biologickým materiálem. Také při manipulaci s poraněnou osobou jsou velmi často strážní pro eskortní směnu v kontaktu s krví³⁷.

Další možnou rizikovou činností jsou prohlídky. Tuto činnost převážně vykonává dozorcí služba. Při prohlídkách, ať už přímo osoby ve výkonu trestu odnětí svobody, jejich ošacení, cel či pracovišť, hrozí velké riziko poranění a ohrožení zdraví dozorců. Obecně je známo, že se osoby ve výkonu trestu odnětí svobody vzájemně tetují, užívají návykové látky, vyrábí si různé zbraně, sebepoškozují se. Je zřejmé, že nelegálně držené předměty vůči vnitřnímu řádu věznice budou osoby ve výkonu trestu odnětí svobody ukrývat. Během prohlídek musí dozorce zkontrolovat různá zákoutí, a ne vždy je možné využít pomocných prostředků a nástrojů. Jsou situace, kdy dozorce musí využít pouze svého hmatu a zručnosti. Dozorce je také během pochůzek častěji vystaven riziku, že musí být vždy připraven zasáhnout a poskytnout zdravotní první pomoc, pokud je potřeba³⁸.

³⁷ INTERNÍ NAŘÍZENÍ. 2019.

³⁸ INTERNÍ NAŘÍZENÍ. 2019.

6.1 Infekční onemocnění

Hepatitida (žloutenka), tuberkulóza, COVID-19, syfilis, spalničky, HIV/AIDS, salmonelóza, příušnice, to je jen malý výčet nemocí, které mohou být zařazeny do kategorie infekčních onemocnění. Před některými infekčními onemocněními je možné se chránit správnou stravou, hygienou, celkovým dobrým stavem imunitního systému, očkováním, a naopak proti některým onemocněním se nelze bránit a záleží kolik dané infekce se dostane do těla³⁹.

I přes velkou snahu bezpečnostního sboru, dostatek ochranných opatření a prostředků, nelze dosáhnout ve vězeňských objektech k zamezení šíření infekčních onemocnění.

Mezi časté infekce objevující se ve věznicích u odsouzených můžeme řadit např. hepatitidu typu B (HBV), virus lidské imunitní nedostatečnosti (HIV) a černý kašel. Následující tabulkou budou představeny tyto tři příkladová onemocnění, jejich léčba a možnost předejití onemocnění.

³⁹ CESTOVNÍ NEMOCI. *Definice infekce* [online].

Tabulka 2: Příkladová onemocnění

	HBV ⁴⁰	HIV ⁴¹	černý kašel ⁴²
Výskyt	Okolo 55 000 osob v ČR je chronicky infikováno	Okolo 22 000 osob v ČR je chronicky infikováno	Okolo 1000 osob ročně
Přenos	Krví, používáním nesterilních pomůcek, sexuálním stykem, nitrožilní aplikací návykových látek, z matky na dítě, ...	Krví, používáním nesterilních pomůcek, sdílením předmětů jako jsou zub. kartáčky, holící strojek, z matky na dítě, sexuálním stykem, ...	Kapénkami
Nejčastější symptomy	bolest kloubů, nechutenství, bolest břicha, nevolnost, nažloutlá kůže, tmavá moč, ...	Příznaky jako při chřipce nebo mononukleóze, horečka, zánět hltanu, zvětšené mízní uzliny	Rýma, kašel, teplota, křečovitý nebo dávivý suchý kašel, lapání po dechu, zvracení po záchvatu kašle
Léčba	Antivirová léčba	Antiretroviróvá léčba – která pouze minimalizuje onemocnění a snaží se předejít rozvinu do AIDS	Antivirová léčba
Imunita	Včasným očkováním lze onemocnění předejít	Neexistuje vakcína, která by zabránila vzniku onemocnění	Očkování v dětství a následné přeočkování v dospělém věku

Zdroj: vlastní zdroj

⁴⁰ IK+EM. *Hepatitis b* [online].⁴¹ HIV PREVENCE. *Příznaky a stadia hiv infekce* [online].⁴² KRAJSKÁ HYGIENICKÁ STANICE STŘEDOČESKÉHO KRAJE SE SÍDLEM V PRAZE. *Pertuse (dávivý kašel, černý kašel)* [online]. + VOKURKA, M., HUGO, J., *Velký lékařský slovník*. 2015, s. 778.

6.2 Standardní preventivní opatření pro příslušníky VS ČR

Stěžejním a nejdůležitějším pravidlem pro všechny příslušníky je předpokládat, že každý z odsouzených může být možným nositelem infekční choroby. S myšlenkou potencionální infekční nákazy musí přistupovat i k jakémukoli biologickému materiálu.

Příslušníci vězeňské služby musí vždy používat ochranné rukavice v situacích, kdy se předpokládá kontakt s biologickým materiálem. Pokud by měli obavu, že biologický materiál by se mohl dostat do očí nebo obličeje, musí mít i obličejový štít nebo roušky či ochranné masky. Důležité je mít i během výkonu služby zakryté všechny rány a puchýře voděodolným obvazem, který musí být dostatečně přilnavý⁴³.

Prevence proti zranění ostrým předmětem nebo infekční jehlou je vystižena takto:

- nedávat ruce do míst, kam zaměstnanec nevidí;
- maximálně využívat možných nástrojů při prohlídkách;
- prohmatávat tašky a nádoby až po jejich vyprázdnění;
- vždy se snažit provádět prohlídky na dobře osvětlených místech nebo za využití zrcadel, baterií⁴⁴.

Při manipulaci s ostrými předměty jako jsou vyrobené nože, jehly, sklo, žiletky a další, je nutné využít dostupných rukavic. Ruce by se nikdy neměly překřížit, aby nedošlo k poranění. Injekční stříkačky a jehly by se měly dát do určených obalů, které se pak zničí. Rozhodně není vhodné se snažit zničit zdraví ohrožující věc přímo na místě⁴⁵.

V případě, že se příslušník dostane do kontaktu s krví nebo jiným biologickým materiálem, měl by se jeho odstraněním zabývat ihned, jak je to jen možné. Pro setření skvrn je nutné využít papírové utěrky s dezinfekčním roztokem a až následně smýt skvrny vhodným čistícím prostředkem a vodou. Uniformy, pásky, boty se musí nejprve dekontaminovat dezinfekcí, pak až umýt mýdlem nebo vyčistit v čistírně. Těžce kontaminované oblečení by mělo být spáleno⁴⁶.

⁴³ PAZDIORA, P., MACHALA, L., JÁGROVÁ, Z. et al. *Základní informace o způsobu přenosu infekčních onemocnění pro příslušníky vězeňské služby*. 2014, s. 6.

⁴⁴ INTERNÍ NAŘÍZENÍ. 2019.

⁴⁵ PAZDIORA, P., MACHALA, L., JÁGROVÁ, Z. et al. *Základní informace o způsobu přenosu infekčních onemocnění pro příslušníky vězeňské služby*. 2014, s. 6.

⁴⁶ INTERNÍ NAŘÍZENÍ. 2019.

6.3 Preventivní postup po kontaktu s krví

Při kontaktu s krví je důležité neprodleně jednat. Omýt zasažené místo mýdlem a vodou nebo emulzí na ruce na alkoholové bázi. V případě zasažení očí nebo úst krví, vypláchnout postiženou oblast vodou nebo solným roztokem. Okamžitě je nutné vyhledat lékařskou pomoc, která následně kontaktuje i příslušnou krajskou hygienickou stanici.

Při poranění nebo kontaktu s krví často není možné vyhodnotit, zda byl předmět nebo tekutina infekční. Tato situace se vždy musí nahlásit a s největší pravděpodobností dojde k vyšetření na virové hepatitidy B, C a HIV⁴⁷.

⁴⁷ VIROVÁ HEPATITIDA. *Kontaminace cizí tělní tekutinou: možná rizika lze odvrátit* [online].

7 Problematika šíření nemoci COVID-19 ve vězeňských objektech

Aktuální problém, který řeší celý svět. Ani českým věznicím se nevyhnula nemoc COVID-19 a řada ochranných opatření pro minimalizování rizika nákazy.

Ve zkratce může být COVID-19 představen jako velmi infekční onemocnění, pro které jsou typické příznaky jako horečka, respirační potíže, bolest svalů, únava, ztráta čichu a chuti. U starších osob a osob s chronickým onemocněním může být průběh komplikovanější a vést k zápalu plic nebo až k úmrtí⁴⁸.

Věznice jsou samy o sobě velmi rizikové z pohledu šíření nákazy. Kumulace velkého počtu osob na jednom místě, stresové prostředí a nižší hygienické standardy, jsou prvky přispívající k možnému rozšíření infekčních onemocnění⁴⁹.

V lednu 2021 se situace zhoršila právě i ve vězeňských objektech. V médiích byla nejvíce zmiňovaná Věznice v Pardubicích, kde bylo potvrzeno větší množství pozitivních osob mezi odsouzenými i zaměstnanci⁵⁰. Vězeňská služba ČR ve spolupráci s hygienickými stanicemi neustále pracují na nařízení stanovující bezpečná opatření proti šíření této nemoci. V případě, že mezi odsouzenými by se objevil případ s těžkým průběhem, je možné nemocného umístit do jedné z vězeňských nemocnic v Brně nebo v Praze, kde je připraveno 21 lůžek pro infekční pacienty⁵¹.

7.1 Opatření proti šíření ve vězeňských objektech

Snahu zajistit bezpečí, minimalizovat možnost nákazy a následné šíření nemoci COVID-19 mají na starost stovky nařízení vydaných ze strany Generálního ředitelství Vězeňské služby České republiky. Každá věznice pak následně může mít i jiná individuální nařízení. Pro VS ČR byly vypracovány i podpůrné materiály, jak zvládnout tuto nelehkou situaci. Jedním z prvních podpůrných dokumentů je *Brožura pro věznice a další detenční zařízení*, vypracovaná světovou zdravotnickou organizací World Health Organization (WHO)⁵².

⁴⁸ ONEMOCNĚNÍ AKTUÁLNĚ. *Vysvětlení základních pojmů* [online].

⁴⁹ ČESKÁ JUSTICE. *Život za mřížemi v době pandemie* [online].

⁵⁰ ČT24 ČESKÁ TELEVIZE. *Testy odhalily v pardubické věznici 170 nakažených koronavirem* [online].

⁵¹ E15. *Věznice mají k dispozici jen 21 infekčních lůžek. Kolapsu se neobávají* [online].

⁵² CENTRUM PROTIDROGOVÉ PREVENCE A TERAPIE. *Brožura pro věznice a další detenční zařízení Covid 19* [online].

Pro ochranu zdraví a všech osob ve věznicích, ať už příslušníků, civilních zaměstnanců nebo odsouzených, byla přijata řada opatření. Mezi nejzásadnější z nich patří zákaz návštěv vězňených osob, které přijala vězeňská služba v souladu s usnesením vlády České republiky ze dne 8. října 2020 č. 994 o přijetí krizového opatření⁵³. Toto nařízení má velký dopad na odsouzené. Sociální kontakt je pro ně velmi důležitý, proto bylo dohodnuto náhradní řešení, a to telefonáty přes Skype. Doba telefonování vězňených osob byla prodloužena až na 30 min denně. Také v tomto výjimečném stavu mohou osoby ve výkonu trestu odnětí svobody obdržet tři balíky ročně, místo doposud dvou⁵⁴.

Dalším důležitým opatřením pro odsouzené osoby je omezený pohyb mezi jednotlivými odděleními. V situaci, kdy se některý z řad odsouzených cítí nemocen, má zvýšenou teplotu nebo jiné příznaky shodné s nemocí COVID-19, je umístěn do cely určené pro tyto účely, kde musí strpět karanténu.

Také osoby ve výkonu trestu odnětí svobody mají povinnost nosit roušky, které vyrábí svépomocí z materiálu poskytnutého ze strany Vězeňské služby ČR.

I u vězňených osob dochází k pravidelnému měření tělesné teploty bezkontaktním teploměrem.

Z důvodu omezení šíření nákazy byl na některých pracovištích omezen počet pracujících vězňených osob nebo byla pracoviště zcela pozastavena⁵⁵. Toto opatření má velký dopad nejen na finanční stránku odsouzených osob, ale i na jejich psychický stav, protože přichází o náplň dne a omezení sociálního kontaktu.

Opatření je nespočet, od sníženého počtu eskort mezi věznicemi až po některá soudní jednání přes Skype⁵⁶. I v resortu Vězeňské služby České republiky se maximálně pracuje na ochraně zdraví všech osob, jak už z řad zaměstnanců, tak i z řad odsouzených.

7.2 Ochrana příslušníků VS ČR

Pro příslušníky VS ČR platí stejná opatření jako u většiny zaměstnavatelů. Při vstupu do věznic, vazebních věznic, ústavů pro výkon zabezpečovací detence a dalších zařízení

⁵³ MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÍCHOVY. *Usnesení vlády České republiky ze dne 8. října 2020 č. 994 o přijetí krizového opatření* [online].

⁵⁴ ČESKÁ JUSTICE. *Život za mřížemi v době pandemie* [online].

⁵⁵ VS ČR. *Oznámení o opatřeních spojených s covid 19* [online].

⁵⁶ VS ČR. *VS ČR zahájila projekt obhajoby na dálku* [online].

jim je přeměřena tělesná teplota bezkontaktním teploměrem a nabídnut dezinfekční prostředek pro očištění rukou⁵⁷. Vstup a pohyb po věznici je umožněn pod podmínkou použití respirátorů PPF2.

Osoba, která měří tělesnou teplotu přicházejícím osobám je vybavena respirátorem PPF2, ochranným štítem, ochrannými brýlemi a rukavicemi. Všechny ochranné prostředky jsou pravidelně dezinfikovány. Při zjištění zvýšené teploty u příslušníků nebo civilních zaměstnanců jsou neprodleně přijata ochranná opatření. Osoba se zvýšenou teplotou není vpuštěna do prostor věznic, vazebních věznic nebo ústavů pro výkon zabezpečovací detence a dalších zařízení. Dle vnitřních pokynů jsou vypsány potřebné dokumenty a informovány vyšší pozice. Osoba je odkázána na svého praktického lékaře pro sdělení následujícího postupu.

Prohlídky na odděleních a celách, které jsou určeny pro osoby ve výkonu trestu odnětí svobody s nařízenou karanténou, musí příslušníci vykonávat s ochranným oblekem, respirátorem PPF2, ochranným štítem, gumovými rukavicemi a gumáky⁵⁸.

Dále je nutné dbát na dodržování dostatečného rozestupu, pokud to vykonávaná činnost dovolí, čistit a dezinfikovat eskortní vozidla, všechna stanoviště, společné prostory, a také donucovací prostředky, které se užívají běžně během výkonu služby⁵⁹.

Toto je pouze výčet ochranných opatření, kterými se jednotlivé věznice snaží bojovat s infekční nemocí COVID-19. Veškerá opatření není možné zveřejňovat z důvodu interních nařízení, ale každý příslušník či civilní zaměstnanec by měl být seznámen s jednotlivými opatřeními a dodržovat jejich postup.

⁵⁷ VS ČR. *Opatření VS ČR proti šíření nákazy koronavirem covid 19* [online].

⁵⁸ INTERNÍ NAŘÍZENÍ. 2019.

⁵⁹ INTERNÍ NAŘÍZENÍ. 2019.

8 Vlastní práce

Praktická část bakalářské práce je zaměřena na rizika nakažení se infekční chorobou a názory příslušníků Vězeňské služby České republiky, jak zvýšit bezpečnost a ochranu zdraví v praxi se zaměřením na styk s nemocnými vězni.

8.1 Výzkumné šetření

Pro bakalářskou práci bylo vybráno výzkumné šetření formou dotazníku, který je uvedeno v příloze č. 1.

8.1.1 Cíl a hypotézy

Cílem výzkumného šetření bylo zjistit názory příslušníků Vězeňské služby České republiky na bezpečnost a ochranu zdraví při kontaktu s vězněnou osobou trpící možným infekčním onemocněním. Ověřit využití dostupných ochranných prostředků, postoj k očkování proti nemocem, které se často vyskytují ve vězeňských objektech a prozkoumat návrhy respondentů, jak zvýšit ochranu zdraví příslušníků VS ČR při výkonu služby.

Na základě cíle výzkumného šetření byly stanoveny následující hypotézy:

- Hypotéza č. 1: Více jak 70 % respondentů během výkonu služby pocítilo ohrožení svého zdraví;
- Hypotéza č. 2: Více jak 40 % respondentů bylo někdy poraněno ostrým předmětem např. injekční stříkačka, žiletka, párátko, během prohlídky cel, osobní preventivní/důkladné prohlídky atd;
- Hypotéza č. 3: Více jak 60 % respondentů se někdy během výkonu služby dostalo do kontaktu s biologickým materiálem, např. krev, sliny, moč, atd;
- Hypotéza č. 4: Více jak 70 % respondentů by využilo možnost očkování v případě, že by to zajišťoval zaměstnavatel.

8.1.2 Metodika výzkumného šetření

Pro výzkumné šetření k této bakalářské práci byla využita metoda dotazníku v elektronické podobě. Forma dotazování na dálku, kdy je dotazník vyplněn bez přítomnosti tazatele, je pro tuto práci nejvhodnější. Díky této metodě, lze získat data, informace o respondentovi, informace o jeho názorech a postojích k určitému problému. Výhodou

této techniky je, že může oslovit velký počet respondentů napříč rozsáhlému území. Nevýhodou dotazníku je to, že respondenti nemusí odpovídat pravdivě, tudíž validita získaných dat může být nepřesná⁶⁰.

Dotazník byl vytvořen prostřednictvím internetových stránek survio.cz. Úvodní část dotazníku obsahuje krátké představení a seznámení respondenty s účelem dotazníku. Dotazník byl určen pouze pro příslušníky Vězeňské služby České republiky. Součástí textu je i upozornění, že se jedná o anonymní výzkumné šetření, kdy získané informace budou použity pouze pro účely bakalářské práce. Na závěr je poděkováno každému respondentovi za jeho ochotu a čas strávený nad dotazníkem.

Dotazník se skládá z 12 uzavřených otázek, kdy respondent může vybrat jen jednu odpověď. Pouze otázka č.11 je otevřená. U této otázky mohou respondenti navrhnout řešení, jak zlepšit ochranu zdraví při výkonu služby. Ohlasy respondentů na strukturu dotazníku byly velmi kladné, a to z důvodu časové nenáročnosti a jasně položených otázek.

Výsledky získané výzkumným šetřením byly zpracované do přehledných grafů a tabulek s patřičným komentářem. Grafy byly vytvořeny za pomoci programu MS Excel. Výsledky jsou zhodnoceny z více kritérií, kdy jednotlivá kategorie představuje vždy 100 %.

8.1.3 Výsledky výzkumného šetření

Všechny získané informace a údaje z vyplněných dotazníků jsou vyhodnoceny a zpracovány do tabulek a grafů.

⁶⁰ SEDLÁKOVÁ, R. *Výzkum médií: nejužívanější metody a techniky*. 2014, s. 157.

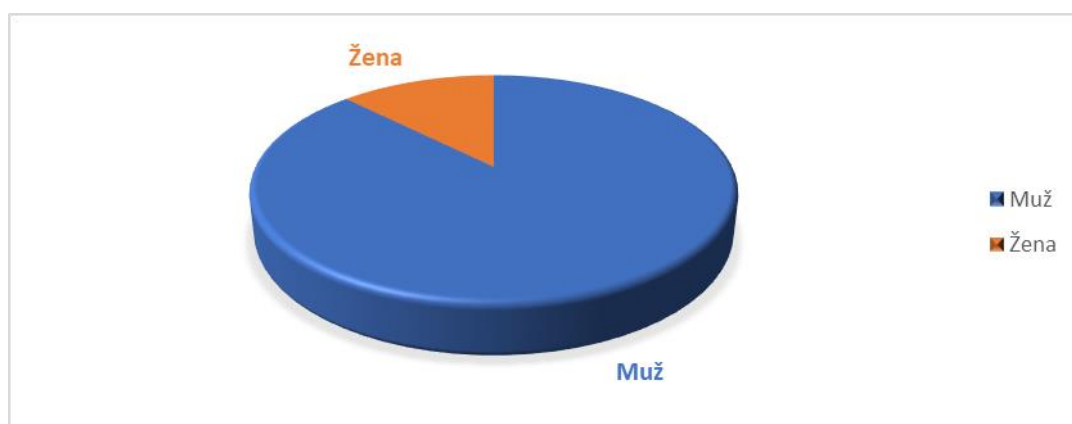
Otázka č. 1: Uved'te vaše pohlaví.

Tabulka 3: Počet respondentů účastnících se dotazníku z hlediska jejich pohlaví

odpověď	Počet respondentů (n)	Počet respondentů (%)
Muž	112	87,5
Žena	16	12,5
Celkem	128	100,0

Zdroj: vlastní zdroj

Graf 1: Počet respondentů účastnících se dotazníku z hlediska jejich pohlaví

Zdroj: vlastní zdroj

Komentář 1

Z údajů, které jsou uvedeny v tabulce č. 3 a následně znázorněny v grafu č. 1 vyplývá, že výzkumu se celkem zúčastnilo 128 respondentů, z toho 112 mužů a 16 žen. Tím se potvrdilo i pravidlo, že žen ve Vězeňské službě České republiky je stále poměrně méně než mužů.

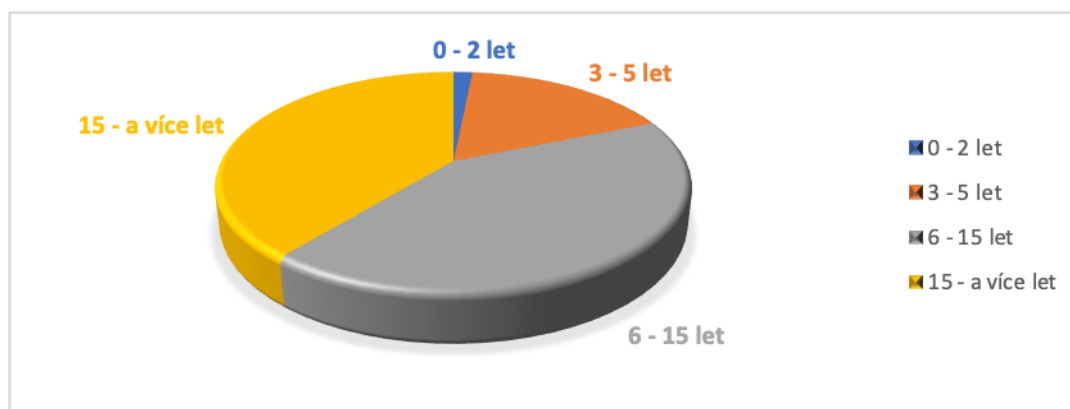
Otázka č. 2: Jak dlouho sloužíte ve vězeňské službě?

Tabulka 4: Zkušenosti získané na základě odsloužených let

Odpoověď	Počet respondentů (n)	Počet respondentů (%)
0–2	2	1,6
3–5	22	17,2
6–15	54	42,2
15–a více	50	39,1
Celkem	128	100,0

Zdroj: vlastní zdroj

Graf 2: Zkušenosti získané na základě odsloužených let

Zdroj: vlastní zdroj

Komentář 2

Tato otázka zjišťovala, kolik let mají respondenti odsloužených u bezpečnostního sboru. Z údajů uvedených v tabulce a následně znázorněných v grafu vyplývá, že nejvíce odpovídalo respondentů s odslouženými lety v kategorii 6–15 let. A to přesně 42,2 %.

25 % z dotazovaných žen uvedlo, že spadají do této kategorie a u mužů to bylo celkově 44,6 % v kategorii 6–15 let.

Věková hranice 15 let je u VS ČR důležitým mezníkem, příslušníci po dosažení tohoto limitu mají nárok na výsluhový příspěvek.

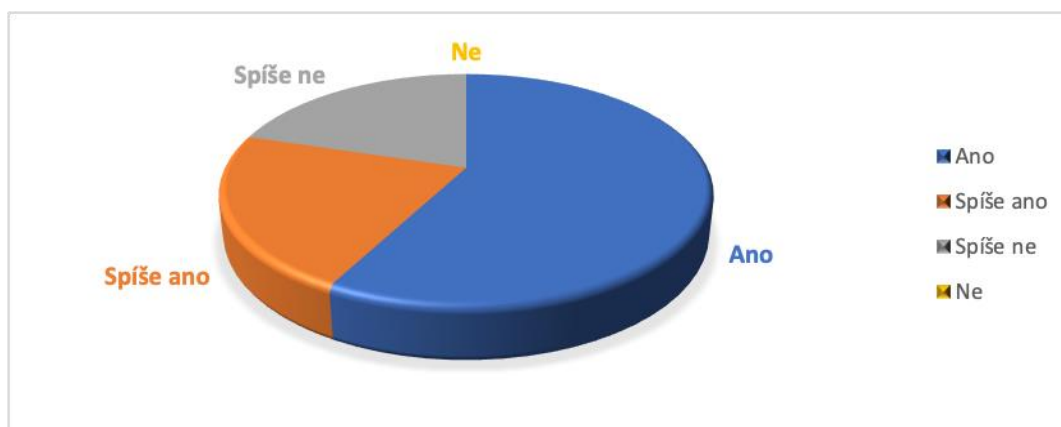
Otázka č. 3: Během výkonu služby jste v častém kontaktu s odsouzenými?

Tabulka 5: Pravidelnost kontaktu s odsouzenými

Odpoověď	Počet respondentů (n)	Počet respondentů (%)
Ano	74	57,8
Spíše ano	28	21,9
Spíše ne	26	20,3
Ne	0	0
Celkem	128	100,0

Zdroj: vlastní zdroj

Graf 3: Pravidelnost kontaktu s odsouzenými

Zdroj: vlastní zdroj

Komentář 3

Cílem této otázky bylo zjistit, jak často jsou respondenti v kontaktu s odsouzenými osobami. 57,8 % respondentů je v každodenním kontaktu s odsouzenými, a pouze 20,3 % respondentů zvolilo variantu „spíše ne“. Na základě této skutečnosti, kdy více jak 50 % respondentů je ve velmi častém styku s vězněnými osobami, které mohou mít nějaké infekční onemocnění, proto je důležité myslet na zdraví příslušníků.

Z pohledu diferenciací pohlaví a získané praxe je každodenně v kontaktu s odsouzenými osobami 25 % odpovídajících žen, a to nejčastěji v délce trvání služebního poměru 3–5 let. U mužů to činí 62,5 % odpovídajících, a to nejčastěji v délce trvání služebního poměru 6–15 let.

Otázka č. 4: Pocítil/a jste někdy během výkonu služby ohrožení svého zdraví?

Tabulka 6: Ohrožení zdraví během výkonu služby

Odpoověď	Počet respondentů (n)	Počet respondentů (%)
Ano, při každém výkonu služby	14	10,9
Pouze v určitých situacích	84	65,6
Nikdy	22	17,2
Nevím	8	6,3
Celkem	128	100,0

Zdroj: vlastní zdroj

Graf 4: Ohrožení zdraví během výkonu služby

Zdroj: vlastní zdroj

Komentář 4

Na čtvrtou otázku, která se týkala ohrožení zdraví během výkonu služby odpovědělo 65,6 %, že v určitých situacích se cítili ohroženi na svém zdraví. 17,2 % respondentů nikdy nedosáhlo tohoto pocitu a 6,3 % respondentů si není vědomo, že by se během výkonu služby strachovali o své zdraví.

Ženy, které zvolily odpověď „Ano, při každém výkonu služby“ je 12, 5 % a 75 % žen zvolilo variantu odpovědi „Pouze v určitých situacích“. Oproti tomu 14, 3 % mužů zvolilo odpověď „Ano, při každém výkonu služby“ a 62, 5 % mužů zvolilo variantu odpovědi „Pouze v určitých situacích“.

Odpovědi na tuto otázku lze analyzovat i z pohledu délky výkonu služby, kde s přibývajícím praxí se zvyšuje počet situací, kdy se příslušník cítí ohrožen na svém zdraví.

Otázka č. 5: Snažíte se využívat ochranné prostředky při kontaktu s odsouzeným, např. rukavice, ústenka atd.?

Tabulka 7: Pravidelnost využívání ochranných prostředků

Odpoověď	Poččet respondentů (n)	Poččet respondentů (%)
Ano	104	81,3
Spíše ano	22	17,2
Spíše ne	2	1,6
Ne	0	0,0
Celkem	128	100,0

Zdroj: vlastní zdroj

Graf 5: Pravidelnost využívání ochranných prostředků

Zdroj: vlastní zdroj

Komentář 5

Z uvedených údajů, které jsou v tabulce č. 7, je zřejmé, že 81,3 % využívá dostupných ochranných pomůcek a prostředků. Žádný z respondentů nezvolil variantu „Ne“. Z toho vyplývá, že většina odpovídajících respondentů dodržuje veškerá nařízení a jedná tak, aby zbytečně neohrozili svou bezpečnost a zdraví.

Z výsledků šetření je zřejmé, že bez rozdílů pohlaví je využívání ochranných prostředků na vysoké úrovni. Z odpovídacích žen uvedlo 87,5 %, že pravidelně využívají ochranné prostředky a z odpovídacích mužů je to 85,7 %.

Největší důslednost ve využívání ochranných pomůcek mají příslušníci v délce trvání výkonu služby v rozmezí od 6-15 let, a to 32,8 %

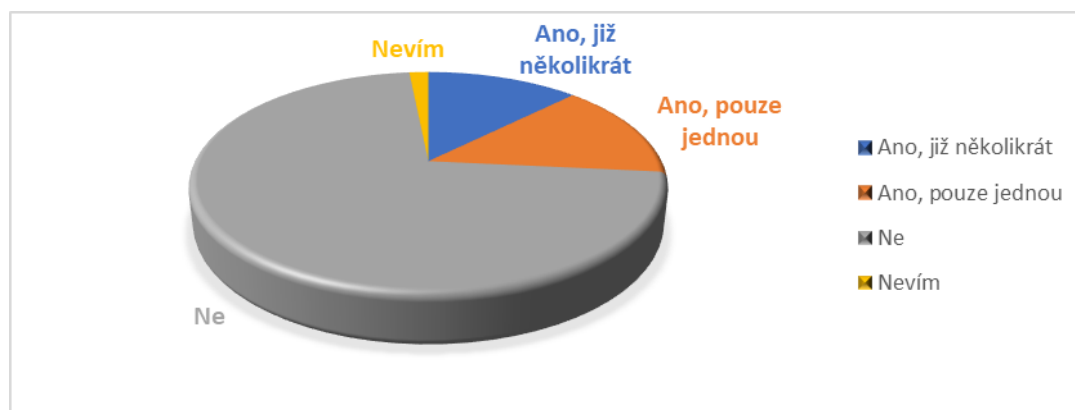
Otázka č. 6: Byl/a jste někdy poraněn/a ostrým předmětem, např. injekční stříkačkou, žiletkou, párátkem během prohlídek cel, osobní preventivní/důkladné prohlídky atd.?

Tabulka 8: Množství zranění ostrým předmětem

Odpoověď	Poččet respondentů (n)	Poččet respondentů (%)
Ano, již několikrát	16	12,5
Ano, pouze jednou	18	14,1
Ne	92	71,9
Nevím	2	1,6
Celkem	128	100,0

Zdroj: vlastní zdroj

Graf 6: Množství zranění ostrým předmětem

Zdroj: vlastní zdroj

Komentář 6

Nejčastější uváděnou odpovědí v otázce č. 6 byla možnost, že během výkonu služby za odsloužené roky nedošlo k poranění ostrým předmětem. Ale i tak 26,6 % respondentů bylo alespoň jednou poraněno ostrým předmětem, jako je například žiletka nebo injekční stříkačka.

Ženy, které vybraly odpověď „Ano, již několikrát“ je 25 %, „Ano, pouze jednou“ vybralo 12,5 % z odpovídacích žen a variantu „Ne“ zvolilo 62,5 %.

Muži, kteří vybrali „Ano, již několikrát“ je 10,7 %, „Ano, pouze jednou“ vybralo 14,3 % z odpovídacích mužů a variantu „Ne“ zvolilo 73,2 %.

Otázka č. 7: Byl/a jste někdy během působení u VS ČR upozorněn/a Vaším nadřízeným nebo lékařem, že jste byl/a v kontaktu s infikovanou osobou, např. spalničky, tuberkulóza, příušnice, dle standardu poskytování zdravotní péče?

Tabulka 9: Upozornění na kontakt s infikovanou osobou

Odpověď	Počet respondentů (n)	Počet respondentů (%)
Ano, již několikrát jsem byl/a upozorněn/a	40	31,3
Pouze jednou	10	7,8
Ne	74	57,8
Nevím	4	3,1
Celkem	128	100,0

Zdroj: vlastní zdroj

Graf 7: Upozornění na kontakt s infikovanou osobou

Zdroj: vlastní zdroj

Komentář 7

Z údajů, které jsou uvedeny v tabulce č. 9 a následně znázorněny v grafu, vyplývá, že 57,8 % respondentů nikdy nebylo upozorněno svým nadřízeným nebo lékařem, že byl v kontaktu s infikovanou osobou. Otázkou nyní je, zda se opravdu nikdy neseťkali s infikovanou osobou nebo na základě lékařského tajemství nebyli upozorněni.

Z pohledu pohlaví jsou výsledky různé. 87, 5 % procent žen nikdy nebylo upozorněno svým nadřízeným nebo lékařem, že byly v kontaktu s infikovanou osobou. Tuto variantu odpovědi zvolilo nejvíce žen ve služebním poměru v rozmezí 3-5 let, a to 37, 5 %. U mužů je to 73, 2 %, kteří nebyli nikdy upozorněni. Nejčastěji byli ve služebním poměru v rozmezí 6-15 let, a to 26, 8 %.

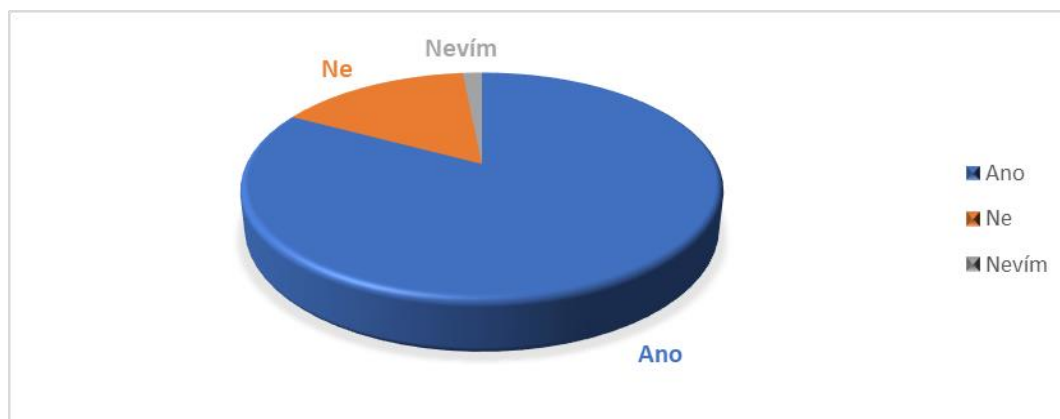
Otázka č. 8: Dostal/a jste se někdy během výkonu služby do kontaktu s biologickým materiálem, např. krev, sliny, moč atd.?

Tabulka 10: Osobní kontakt s biologickým materiálem

Odpo věď	Počet respondentů (n)	Počet respondentů (%)
Ano	106	82,8
Ne	20	15,6
Nevím	2	1,6
Celkem	128	100,0

Zdroj: vlastní zdroj

Graf 8: Osobní kontakt s biologickým materiálem

Zdroj: vlastní zdroj

Komentář 8

Absolutní většina, přesně 82,8 % respondentů se někdy během výkonu služby dostala do kontaktu s biologickým materiálem. Z pohledu žen to je 87, 5 % a z pohledů mužů 85, 7 %. Ženy, které uvedly, že se někdy během výkonu služby dostaly do kontaktu s biologickým materiálem byly nejčastěji ve služebním poměru s délkou trvání 3–5 let,

tedy 50 % z odpovídajících žen. U mužů to byla nejčastěji kategorie služebního poměru v délce trvání 6–15 let, která tvořila 39,3 % z odpovídajících mužů.

Největším rizikem z biologického materiálu z hlediska stupně nebezpečnosti pro příslušníky je krev. Krví jsou přenášena vážná onemocnění jako např. HIV/AIDS nebo hepatitida B.

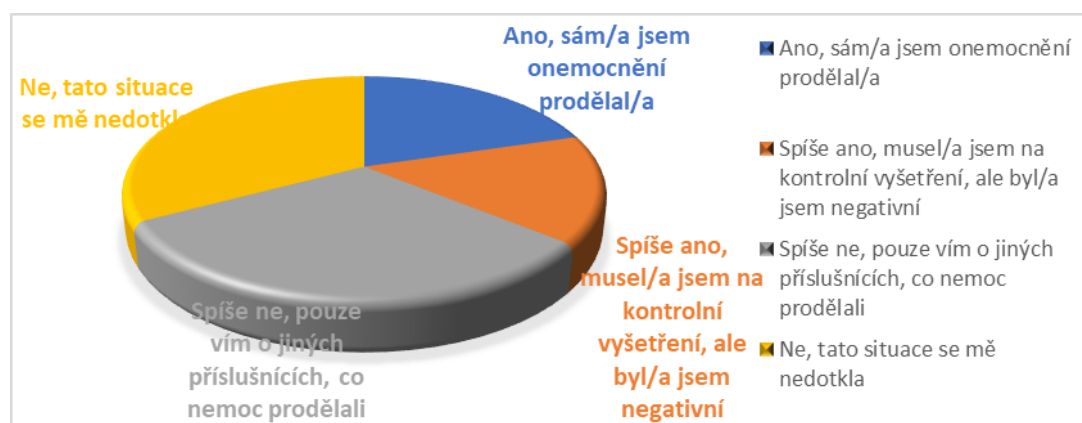
Otázka č. 9: V roce 2019 byl častý výskyt onemocnění černého kašle ve věznicích. Dotkla se Vás nějakým způsobem tato situace osobně?

Tabulka 11: Četnost infikovanosti černým kašlem

Odpoďeď	Počet respondentů (n)	Počet respondentů (%)
Ano, sám/a jsem onemocnění prodělal/a	26	20,3
Spíše ano, musel/a jsem na kontrolní vyšetření, ale byl/a jsem negativní	20	15,6
Spíše ne, pouze vím o jiných příslušnících, co nemoc prodělali	40	31,3
Ne, tato situace se mě nedotkla	42	32,8
Celkem	128	100,0

Zdroj: vlastní zdroj

Graf 9: Četnost infikovanosti černým kašlem

Zdroj: vlastní zdroj

Komentář 9

Velmi zajímavé výsledky ukázala otázka č. 9. Kdy 35,9 % respondentů se napřímo setkali s onemocněním černého kašle, a to buď tím, že sami nemoc prodělali (20,3 %), nebo museli podstoupit kontrolní vyšetření na tuto nemoc (15,6 %). Vzhledem k tomu, že se to dotklo více jak třetiny dotazovaných respondentů, přikláním se k názoru, že by měla být zvýšená prevence vůči černému kašli.

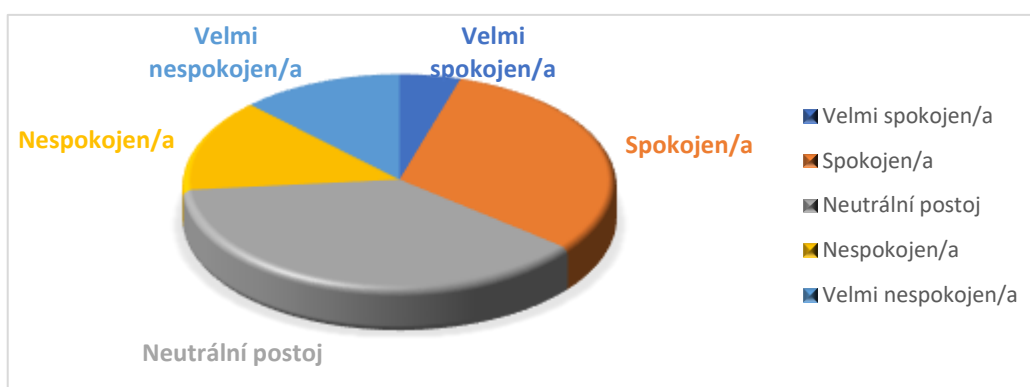
Otázka č. 10: Nyní se aktuálně řeší nemoc Covid – 19. Jak jste spokojen/a s dostatkem ochranných prostředků/pomůcek na pracovišti?

Tabulka 12: Spokojenost s ochrannými prostředky během pandemie Covid-19

Odpověď	Počet respondentů (n)	Počet respondentů (%)
Velmi spokojen/a	6	4,7
Spokojen/a	40	31,3
Neutrální postoj	48	37,5
Nespokojen/a	18	14,1
Velmi nespokojen/a	16	12,5
Celkem	128	100,0

Zdroj: vlastní zdroj

Graf 10: Spokojenost s ochrannými prostředky během pandemie Covid-19

Zdroj: vlastní zdroj

Komentář 10

Největší část respondentů, a to 37,5 % váhalo, zda jsou spokojeni nebo nespokojeni s dostatkem ochranných prostředků proti nemoci Covid-19. Pouze 4,7 % je maximálně spokojeno. Překvapivé číslo je 12,5 % respondentů, kteří jsou velmi nespokojeni

s dostatkem ochranných prostředků. Toto je nečekaný výsledek v poměru k situaci, kdy nemoc Covid-19 se stále nekontrolovatelně šíří a prostředí vězeňských objektů je rizikovým místem.

V porovnání spokojenosti mezi ženami a muži s dostatkem ochranných prostředků/pomůcek jsou spokojenější spíše muži. Z celkového počtu dotazovaných mužů uvedlo, že 32, 1 % jsou spokojeni, 16 % z nich mají neutrální postoj a 17, 9 % respondentů mužského pohlaví je nespokojeno. U žen tyto čísla jsou poměrově úplně jiná. Spokojeno je pouze 12, 5 % z dotazovaných žen, neutrální postoj má rovná polovina odpovídajících a nespokojených je 25 % z nich.

Otázka č. 11: Máte nějaké návrhy, jak by se dalo zdraví příslušníků a zaměstnanců pracujících pro VS ČR více chránit?

Komentář 11

Daná otázka zachycuje návrhy přímo od respondentů pro zvýšení ochrany jejich zdraví při výkonu služby. Nejčastějším návrhem ze strany respondentů bylo zlepšit informovanost o zdravotním stavu osob ve výkonu trestu odnětí svobody. Tento návrh zmínilo celkově 42 respondentů:

- *Ocenil bych, při převozu vězně, aby byli příslušníci eskorty poučeni, zda je vězeň infikován nějakým onemocněním, jde o naše zdraví a našich rodin;*
- *Měli by se víc příslušníci informovat o zdravotním stavu odsouzených. Vůbec nevíme, jestli jsme byli v kontaktu s nemocným;*
- *Více informací o zdravotním stavu odsouzených ze zdravotního střediska. Popřípadě tyto odsouzené s jistými nemocemi mít vedeny v systému VIS;*
- *Aby měli možnost při kontaktu s odsouzeným. vědět, jaké má choroby. HIV, žloutenka atd. Prevence by v těchto případech byla mnohem pečlivější;*
- *Najít způsob, jak nás upozornit na infekční a pro nás zdraví ohrožující vězně. Lepší vybavení na prohlídky. Ocenila bych i možnost očkování.*

Druhý nejčastější návrh se týkal ochranných pomůcek. Tuto problematiku zmínilo 24 respondentů. Respondenti uvádí tyto připomínky:

- *Dostat více ochranných prostředků od zaměstnavatele;*
- *Zvýšit dostatek ochranných pomůcek;*

- *Nepoužívat jednorázové obleky opakovaně, zapocené obleky se dezinfikují ozónovým generátorem;*
- *VSČR by měla vybavit své zaměstnance veškerými ochrannými prostředky pro výkon služby – roušky, respirátory, rukavice, dezinfekční gely, dezinfekce na povrchy. Dále by měli chránit své zaměstnance a tam, kde je to možné zabudovat plexiskla, aby minimalizovali kontakty s veřejností a mezi sebou navzájem. VSČR není schopna své zaměstnance zásobit dostatečným množstvím ochranných pomůcek, celá situace je nedostatečně organizovaná;*
- *Kvalitnější rukavice;*
- *Dalších 10 respondentů by ocenilo, kdyby jejich zaměstnavatel podpořil jejich zdraví formou přísunu vitamínů nebo zlepšením kvality stravy;*
- *Rozdělit vitamíny, jak se tomu již jednou stalo, ale pravidelně;*
- *Posilování imunity – sport, potravní doplňky, regenerace;*
- *Zvýšení kvality a frekvence zdravé stravy a větší podpora sportu;*
- *Dostávat pravidelně vitamíny.*

Mezi dalšími návrhy bylo například zmíněno:

- *Očkování;*
- *Omezení mezikrajových eskort;*
- *Ocenila bych pevnější rukavice, možnost očkování na určité nemoci, ...;*
- *Být poctivý dodržovat svoje povinnosti, tak jak mám, dávat si větší odstup od odsouzených nepřipouštět si je k tělu používat poctivé poctivě ochranné pomůcky mít vždy připravené donucovací prostředky a měla by se zpřísnit některá bezpečnostní opatření co se týče odsouzených.*

Pouze 14 respondentů uvedlo, že nemají žádné návrhy nebo je nechtějí zveřejňovat.

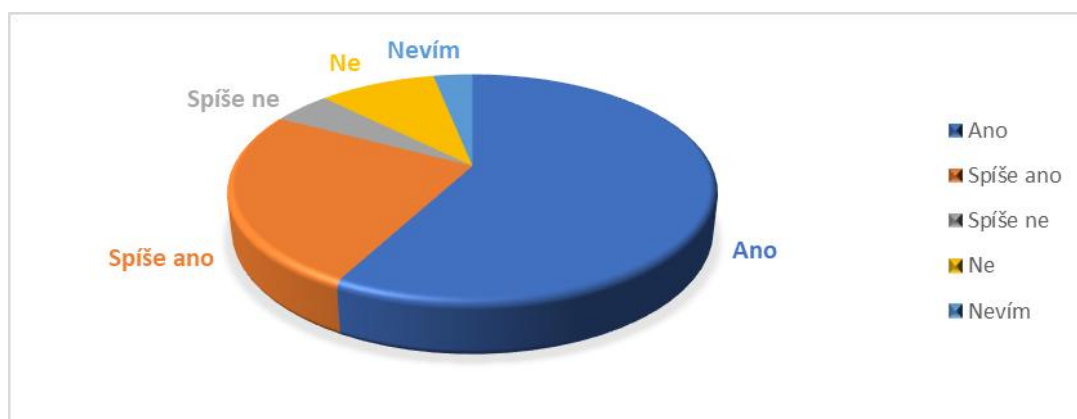
Otázka č. 12: Využil/a byste možnosti očkování na černý kašel, žloutenku, spalničky atd., v případě, že by to hradil zaměstnavatel?

Tabulka 13: Možnost využití očkování

Odpoďed'	Počet respondentů (n)	Počet respondentů (%)
Ano	74	57,8
Spíše ano	32	25,0
Spíše ne	6	4,7
Ne	12	9,4
Nevím	4	3,1
Celkem	128	100,0

Zdroj: vlastní zdroj

Graf 11: Možnost využití očkování

Zdroj: vlastní zdroj

Komentář 12

Ze závěrečné otázky týkající se očkování hrazené zaměstnavatelem, je zřejmé, že 57,8 % respondentů by rozhodně využilo jakoukoliv možnost očkování proti nemocem, které se často objevují v prostorách vězeňských objektů. Dalších 29,7 % respondentů, kteří si vybrali varianty odpovědi „spíše ano“ nebo „spíše ne“ by si rozmyslelo proti jakému onemocnění by se nechali očkovat. Pouze zanedbatelná část respondentů, a to 3,1 %, neví, zda by tuto nabídku využili.

Z pohledu žen, by určitě využilo možnost očkování 75 % z nich a 12,5 % by možnost zvažilo, ale spíše by se přiklonily k očkování. Tyto varianty nejčastěji volily ženy s praxí

ve služebním poměru 3-5 let, a to 50 % z nich. Naopak u mužů je překvapivě číslo nižší než u žen. Pouze 51, 8 % z odpovídajících mužů by se určitě nechalo naočkovat a 30, 4 % by možnost zvážilo, ale spíše by se nechali naočkovat. Tyto odpovědi nejčastěji volili muži s praxí ve služebním poměru 15 a více let, a to 37,5 % z nich.

9 Výsledky a diskuse

9.1 Vyhodnocení hypotéz

Na základě výzkumného šetření byly stanoveny čtyři hypotézy.

Hypotéza č. 1: Více jak 70 % respondentů během výkonu služby pocítilo ohrožení svého zdraví.

Po součtu respondentů, kteří zvolili varianty odpovědí „ano, při každém výkonu služby“ a „pouze v určitých situacích“ mohu poznamenat, že celkově 76,4 % respondentů pocítilo někdy během výkonu služby ohrožení na svém zdraví. Naopak 17,2 % odpovídajících respondentů nezaznamenalo strach o své zdraví. Z výsledků výzkumného šetření tedy vyplývá, že hypotéza je platná.

Hypotéza č. 2: Více jak 40 % respondentů bylo někdy poraněno ostrým předmětem např. injekční stříkačkou, žiletkou, párátkem, během prohlídky cel, osobní preventivní/důkladné prohlídky atd.

Většina odpovídajících uvedla, že během prohlídek cel, osobní preventivní/důkladné prohlídky nebyli nikdy poraněni ostrým předmětem. Celkově to bylo 71,9 % respondentů. Zkušenost s takovým to poraněním má 26,6 % respondentů. Z výsledku výzkumu vyplývá, že se tato hypotéza nepotvrdila.

Hypotéza č. 3: Více jak 60 % respondentů se někdy během výkonu služby dostalo do kontaktu s biologickým materiálem, např. krev, sliny, moč, atd.

Z uvedených údajů je zřejmé, že 82,8 % respondentů se někdy dostalo do kontaktu s biologickým materiálem. Pouze 15,6 % odpovídajících odpovědělo negativně. Z toho vyplývá, že hypotéza se potvrdila.

Hypotéza č. 4: Více jak 70 % respondentů by využilo možnost očkování v případě, že by to zajišťoval zaměstnavatel.

Možnost očkování by celkově využilo 57,8 % respondentů. Dalších 25 % respondentů zvolilo variantu „spíše ano“. Z výsledku výzkumného šetření vyplývá, že se tato hypotéza nepotvrdila.

9.2 Zhodnocení výzkumného šetření

Hlavním cílem výzkumného šetření bylo zjistit názory příslušníků Vězeňské služby České republiky na bezpečnost a ochranu zdraví při kontaktu s vězněnou osobou trpící možným infekčním onemocněním.

Výzkumného šetření se zúčastnilo celkem 128 příslušníků VS ČR napříč Českou republikou. Dotazník byl šířen prostřednictvím sociálních sítí. Bylo překvapením, kolik příslušníků po vyplnění dotazníku zaslalo zpětnou vazbu. Jejich zpětná vazba se nesla v pozitivním duchu a vděčnosti za upozornění na toto kontroverzní téma.

Ve výzkumu byla zjištěna skutečnost, že 82,8 % respondentů se během výkonu služby někdy setkali s biologickým materiálem jako je krev, sliny apod. Při pohledu na tak vysoké číslo je zřejmé, jak velká pravděpodobnost může existovat k nakažení prostřednictvím biologického materiálu. Tímto se i vysvětluje nejčastěji zmiňovaný návrh od respondentů, jak by se dalo lépe ochránit jejich zdraví, a to informovanost. Většina respondentů uvedla, že by ocenili, kdyby měli přehled o tom, zda vězněná osoba trpí nějakou infekční chorobou. Není nutné vědět přesnou diagnózu, aby bylo zachováno lékařské tajemství, ale pouze mít povědomí pro větší obezřetnost.

Velmi potěšující výsledek přinesla otázka týkající se využívání ochranných prostředků při kontaktu s odsouzenými. 81,3 % respondentů poctivě využívá dostupné ochranné prostředky nařízené legislativou nebo interními nařízeními věznic. Ovšem zarážející je poměr tohoto výsledku s otázkou zaměřenou na četnost poranění ostrým předmětem, jak je např. žiletka, párátko, injekční stříkačka během prohlídek všech kategorií. 26,6 % respondentů bylo někdy poraněno. Toto číslo je i tak vysoké vůči tomu, jak se snaží příslušníci využívat veškeré ochranné prostředky a pomůcky. Z těchto údajů je pochopitelné, proč velká skupina respondentů uváděla v návrzích zkvalitnění osobních ochranných pomůcek, např. pevnější rukavice.

Provedený výzkum odkrývá skutečnost, že příslušníci VS ČR se necítí naprosto chráněni vůči infekčním nemocem, které se mohou nacházet ve vězeňských objektech.

9.3 Návrhy ke změně

Cílem této práce bylo navrhnout nová řešení pro zvýšení ochrany zdraví při výkonu služby související s kontaktem s vězněnou osobou, která může mít infekční onemocnění.

Na základě výsledků z výzkumného šetření, bylo navrženo několik způsobů, jak zvýšit ochranu zdraví a bezpečnost pro příslušníky Vězeňské služby České republiky:

- Vitamíny: častější přísun vitamínů pro zlepšení imunity, a to formou poukázek do lékárny nebo čerpat přímo ze zdrojů Vězeňské služby ČR;
- Očkování: rozšířit možnost očkování proti nemocem často objevující se ve vězeňských objektech. Tímto návrhem by se předešlo hromadnému šíření nemocí a zvýšila by se obranyschopnost příslušníků;
- Pevnější rukavice: pro výkon prohlídek všech kategorií by bylo vhodné zajistit nadstandartní ochranné rukavice, které by se nedaly lehce propíchnout či proříznout ostrými předměty;
- Informovanost: většina odpovídajících respondentů by uvítala alespoň částečnou informovanost o zdravotním stavu vězněných osob. Každý příslušník VS ČR má podepsanou mlčenlivost. Bylo by dobré najít způsob, jak upozornit příslušníky na kontakt s infikovanou osobou, aniž by nebylo porušeno lékařské tajemství a práva pacienta. Jedním z návrhů bylo zřízení infekčního oddělení v každé věznici, kde by se vědělo, že osoby ve výkonu trestu odnětí svobody se momentálně léčí s infekčním onemocněním, ale příslušníci by neznali jejich přesnou diagnózu;
- Dezinfekční prostředky: zajistit stálý přísun dezinfekčních prostředků určené pro dezinfekci rukou bez vody, a to i mimo nařízení spojená s pandemií Covid-19.

10 Závěr

Smyslem této bakalářské práce bylo poukázat a zhodnotit, jak zdraví příslušníků je či není chráněno během výkonu služby, a co by se dalo změnit, aby se dotyční cítili v práci bezpečněji, a to vše z pohledu kontaktu s vězněnými osobami, které mohou mít jakékoli infekční onemocnění.

V teoretické části došlo k představení pojmu bezpečnost a ochrana zdraví při práci, současné legislativy a povinnosti zaměstnavatele a zaměstnance. Vzhledem k tomu, že práce byla zaměřena na Vězeňskou službu České republiky a konkrétně na pozici příslušníků, byl také krátce popsán služební poměr a uvedeno, že bezpečnost a ochrana zdraví při práci se ve služebním poměru mění na bezpečnost a ochranu zdraví při výkonu služby. Následné kapitoly byly věnovány osobním a ochranným pomůckám, dezinfekčním prostředkům, povinnostem příslušníka a Vězeňské služby České republiky, jak chránit zdraví a bezpečnost všech zúčastněných na pracovišti. V další části práce byla přiblížena pracovní náplň dozorců a strážných pro eskortní směnu, kteří jsou v nejčastějším kontaktu s odsouzenými z pozic příslušníků VS ČR. A to z důvodu, aby bylo zřejmé, že ohrožení jejich zdraví z pohledu infekčních chorob je na každodenním pořádku. Také byly uvedeny tři nejčastěji objevující se infekční choroby ve vězeňských objektech, jaká jsou standardní preventivní opatření a jak postupovat, pokud se příslušník dostane do přímého kontaktu s krví. Na základě aktuálního dění u nás i ve světě byla zhodnocena pandemie Covid-19 z pohledu Vězeňské služby ČR. Věznice jsou riziková místa pro šíření jakéhokoli onemocnění, jelikož jsou to uzavřené objekty s přeplněnou kapacitou vězněných osob. Proto byly popsány opatření proti šíření ve vězeňských objektech a jaká je nařízena ochrana pro příslušníky VS ČR.

V praktické části je představeno výzkumné šetření, které bylo stanoveno metodou dotazníku. Dotazník byl určen pouze pro příslušníky VS ČR. Samotné výzkumné šetření bylo překvapující. Jednak ochotou a následnou zpětnou vazbou od respondentů, ale také návrhy, které příslušníci uvedli. Zcela jednoznačně vyplynulo, že chybějící informovanost o zdravotním stavu vězněných osob nebo nedostatečně kvalitní ochranné pomůcky jsou dva nejopakovanější náměty pro zlepšení ochrany zdraví a respondentovo bezpečí. Nikdo nepožaduje znát přesnou diagnózu osob ve výkonu trestu odnětí svobody, přece jen každý má povědomí o Hippokratově přísaze, lékařském tajemství nebo právech pacientů. Stačilo by pouze označení nebo obdržet nějakou indicii k rozpoznání, že právě u tohoto

odsouzeného je vhodná větší opatrnost a nadstandardní ochranné pomůcky. Závěr praktické části je zakončen návrhy, které by jistě zlepšili pocit bezpečí a zvýšenou ochranu zdraví při výkonu služby dotčených.

I přes velkou snahu Vězeňské služby České republiky zajistit dostatek ochranných prostředků a pomůcek, jsou stále situace, kdy by příslušníci ocenili kvalitnější ochranné prostředky. Jako příklad mohu být uvedeny pevnější kožené rukavice na prohlídky všech kategorií. Zajištění možnosti očkování na nemoci často objevující se ve vězeňských objektech nebo pravidelný přísun vitamínů by byly další způsoby, které by ocenili příslušníci VS ČR pro zvýšení ochrany jejich zdraví.

Zdraví máme přece jen jedno, tak proč nemluvit o tom, jak jej lépe chránit.

11 Použité zdroje

Legislativa České republiky

Zajištění ochrany zdraví a bezpečnosti práce z hlediska infekce HIV/AIDS ve vězeňské službě (NGŘ 36/2005) [online]. [cit.2021.15.01] Dostupné z ASPI

Zákon České národní rady o Vězeňské a justiční strážci České republiky (Zákon č. 555/1992 Sb.) [online]. [cit.2021.15.01] Dostupné z <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-555#p1>

Zákon o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů (Zákon č. 361/2003 Sb.) [online]. [cit.2021.15.01] Dostupné z [www: https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2003-361](https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2003-361)

Zákon, kterým se upravují další požadavky bezpečnosti a ochrany zdraví při práci v pracovněprávních vztazích a o zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při činnosti nebo poskytování služeb mimo pracovněprávní vztahy (zákon o zajištění dalších podmínek bezpečnosti a ochrany zdraví při práci) (Zákon č. 309/2006 Sb.) [online]. [cit.2021.15.01] Dostupné z [www: https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2006-309](https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2006-309)

Zákon zákoník práce (Zákon č. 262/2006 Sb.) [online]. [cit.2021.15.01] Dostupné z [www: https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2006-262](https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2006-262)

Nářízení vlády, kterým se stanoví podmínky ochrany zdraví při práci (Zákon č 361/2007 Sb.) [online]. [cit.2021.15.01] Dostupné z [www: https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2007-361](https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2007-361)

Usnesení předsednictva České národní rady o vyhlášení LISTINY ZÁKLADNÍCH PRÁV A SVOBOD jako součástí ústavního pořádku České republiky (Zákon č.2/1993 Sb.) [online]. [cit. 2021.15.01] Dostupné z [www: https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1993-2](https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1993-2)

Nářízení vlády, kterým se stanoví podmínky ochrany zdraví při práci (Zákon č 361/2007 Sb.) [online]. [cit.2021.15.01] Dostupné z [www: https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2007-361](https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2007-361)

Literatura

- BĚLINA, Miroslav. *Pracovní právo*. 6., dopl. a podstatně přeprac. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2014. Academia iuris (C.H. Beck). 496 s. ISBN 978-80-7400-283-0.
- JANÁKOVÁ, Anna. *Abeceda bezpečnosti a ochrany zdraví při práci*. Olomouc: ANAG, 2011, 504 s. Práce, mzdy, pojištění. ISBN 97-880-7263-685-3.
- NEUGEBAUER, Tomáš. *Bezpečnost a ochrana zdraví při práci v kostce, neboli, O čem je současná BOZP*. 2., aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2016, 380 s. ISBN 978-80-7552-106-4.
- NOVÁK, Otto, ed. *Bezpečnost práce a 50 let VÚBP*. Praha: Výzkumný ústav bezpečnosti práce, 2004. 50 s. ISBN 80-239-379-52.
- PAZDIORA, Petr, Ladislav MACHALA, Zdeňka JÁGROVÁ, et al. *Základní informace o způsobu přenosu infekčních onemocnění pro příslušníky vězeňské služby*. [Praha]: Centrum pro komunitní práci pro Českou společnost AIDS pomoc, 2014, 15 s. ISBN 978-80-87809-20-4.
- SEDLÁKOVÁ, Renáta. *Výzkum médií: nejužívanější metody a techniky*. Praha: Grada, 2014, 548 s. Žurnalistika a komunikace. ISBN 978-80-247-3568-9.
- TOMEK, Petr a Karel NOVÝ. *Služební poměr příslušníků bezpečnostních sborů*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2006, 408 s. ISBN 80-86898-71-7.
- TOMEK, Petr. *Zákon o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů: s komentářem, poznámkami a judikaturou*. Olomouc: ANAG, 2007-, 512 s. Právo (ANAG). ISBN 978-80-7263-385-2.
- TOMEK, Petr a Zdeněk FIALA. *Zákon o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů: s komentářem, poznámkami a judikaturou*. 3. aktualizované a rozšířené vydání. Olomouc: ANAG, 2007, 854 s. Právo (ANAG). ISBN 978-80-7554-234-2.
- VEBER, Jaromír a Eva PINCOVÁ. *Management bezpečnosti a ochrany zdraví při práci*. Praha: Professional Publishing, 2008. 150 s. ISBN 978-80-86946-46-7.
- VOKURKA, Martin a Jan HUGO. *Velký lékařský slovník*. 10. aktualizované vydání. Praha: Maxdorf, [2015]. Jessenius. 1190 s. ISBN 978-80-7345-456-2.

Internetové zdroje

BOZP.cz Bezpečnost práce: Co je BOZP? Definice, cíle, legislativa a principy [online].

[cit. 2021-02-17]. Dostupné z: <https://www.bozp.cz/aktuality/co-je-bozp/>

Cestovní nemoci: Definice infekce [online]. [cit. 2021-02-17]. Dostupné

z: <https://www.cestovni-nemoci.cz/definice-infekce>

Česká justice: Život za mřížemi v době pandemie [online]. [cit. 2021-02-17]. Dostupné

z: <https://www.ceska-justice.cz/blog/zivot-za-mrizemi-dobe-pandemie/>

ČT24 česká televize: Testy odhalily v pardubické věznici 170 nakažených koronavirem.

Vzorky se budou odebírat dál [online]. [cit. 2021-02-17]. Dostupné

z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/regiony/3261232-testy-odhalily-v-pardubicke-veznici-170-nakazenych-koronavirem-vzorky-se-budou>

E15: Věznice mají k dispozici jen 21 infekčních lůžek. Kolapsu se neobávají [online].

[cit. 2021-02-17]. Dostupné z: <https://www.e15.cz/domaci/veznice-maji-k-dispozici-jen-21-infekcnich-luzek-kolapsu-se-neobavaji-1374656#>

Generální ředitelství Vězeňské služby: Rychlá fakta [online]. [cit. 2021-02-17]. Dostupné

z: <https://www.vscr.cz/informacni-servis/rychla-fakta/>

Generální ředitelství Vězeňské služby: Organizační jednotky [online]. [cit. 2021-02-17].

Dostupné z: <https://www.vscr.cz/organizacni-jednotky/>

Hiv-prevence: Příznaky a stádia HIV infekce [online]. [cit. 2021-02-17]. Dostupné

z: <https://www.hiv-prevence.cz/priznaky-a-stadia-hiv-infekce.html>

IK+EM: Hepatitida B [online]. [cit. 2021-02-17]. Dostupné

z: <https://www.ikem.cz/cs/hepatitida-b/a-3618/>

Krajská hygienická stanice Středočeského kraje se sídlem v Praze: Pertuse (dávivý kašel, černý kašel) [online]. [cit. 2021-02-17]. Dostupné

z: http://www.khsstc.cz/dokumenty/pertuse--davivy-kasel--cerny-kasel--5259_5259_136_1.html

Onemocnění aktuálně: Vysvětlení základních pojmů [online]. [cit. 2021-02-17]. Dostupné

z: <https://onemocneni-aktualne.mzcr.cz/covid-19--vysvetleni-pojmu>

Virova-hepatitida: Kontaminace cizí tělní tekutinou: možná rizika lze odvrátit [online].
[cit. 2021-02-17]. Dostupné z: <https://www.virova-hepatitida.cz/aktualne/kontaminace-cizi-telni-tekutinou-mozna-rizika-lze-odvratit-1267>

Vězeňská služba České republiky: Výroční zpráva za rok 2019 [online]. [cit. 2021-02-17].
Dostupné z: <https://www.vscr.cz/wp-content/uploads/2020/03/v%C3%BDro%C4%8Dn%C3%AD-zpr%C3%A1va-VS-%C4%8CR-2019.pdf>

Interní předpisy

Nařízení o vězeňské a justiční strážci 2019

12 Přílohy

Příloha A: Dotazníkové šetření.....	62
-------------------------------------	----

Příloha A: Dotazníkové šetření

Dobrý den,

Jmenuji se Aleš Theimer a jsem příslušníkem Vězeňské služby České republiky. Studuji na České zemědělské univerzitě v Praze, obor Veřejná správa a regionální rozvoj. Rád bych Vás požádal o vyplnění dotazníku, který se skládá z 12 otázek. Otázky jsou jak otevřené, tak uzavřené. Průzkum se týká problematiky bezpečnosti a ochrany zdraví při práci v praxi příslušníků Vězeňské služby ČR se zaměřením na styk s nemocnými vězni. Nejedná se jen o období pandemie Covid- 19. Ale prosím, o zhodnocení celkového období, kdy jste ve službě a mohli jste se setkat s odsouzenými, kteří mohou mít různé infekční nemoci, např. žloutenka, tuberkulóza, příušnice, černý kašel atd. Dotazník je zcela anonymní a slouží pouze k účelům mé bakalářské práce.

Předem děkuji za Váš čas, snahu i co největší upřímnost.

1. Uveďte vaše pohlaví.

- a) Žena;
- b) Muž.

2. Jak dlouho sloužíte u Vězeňské služby České republiky (dále jen VS ČR)?

- a) 0 - 2 let;
- b) 3 - 5 let;
- c) 6 - 15 let;
- d) 15 a více.

3. Během výkonu služby jste v častém kontaktu s odsouzenými?

- a) Ano;
- b) Spíše ano;
- c) Spíše ne.
- d) Ne

4. Pocítil/a jste někdy během výkonu služby ohrožení svého zdraví?

- a) Ano, při každém výkonu služby;
- b) Pouze v určitých situacích;
- c) Nikdy;
- d) Nevím.

5. Snažíte se využívat ochranné prostředky při kontaktu s odsouzeným, např. rukavice, ústenka, ...?

- a) Ano;
- b) Spíše ano;
- c) Spíše ne;
- d) Ne.

6. Byl/a jste někdy poraněn ostrým předmětem např. injekční stříkačka, žiletka, párátko, během prohlídky cel, osobní důkladné prohlídky atd.

- a) Ano, již několikrát;
- b) Ano, pouze jednou;
- c) Ne;
- d) Nevím.

7. Setkal/a jste se někdy během pracovního působení u VS ČR, že by Vás nadřízený nebo lékař upozornil na zvýšenou opatrnost během styku s infikovanou osobu, např. spalničky, tuberkulóza, příušnice, dle standardu poskytování zdravotní péče.

- a) Ano, již několikrát jsem byl/a upozorněn;
- b) Ano, pouze jednou;
- c) Ne;
- d) Nevím.

8. Během výkonu služby jste se někdy dostal/a do kontaktu s biologickým materiálem, např. krev, sliny, moč, atd?

- a) Ano;
- b) Ne;
- c) Nevím.

9. V roce 2019 byl častý výskyt onemocnění černého kašle ve věznicích. Dotkl/a se Vás nějakým způsobem tato situace osobně?

- a) Ano, sám/a jsem onemocnění prodělal/a;
- b) Spíše ano, musel jsem na kontrolní vyšetření, ale byl/a jsem negativní;
- c) Spíše ne, pouze vím o jiných příslušnících, co nemoc prodělali;
- d) Ne, tato situace se mě nedotkla.

10. Nyní se řeší pandemie s nemocí Covid - 19. Jak jste spokojen/a s dostatkem ochranných prostředků/pomůcek na pracovišti?

- a) Velmi spokojen/a;
- b) Spokojen/a;
- c) Neutrální postoj;
- d) Nespokojen/a;
- e) Velmi nespokojen/a.

11. Máte nějaké návrhy, jak by se dalo zdraví příslušníků a zaměstnanců pracujících pro VS ČR více chránit?

- Otevřená otázka

12. Využil/a byste možnosti očkování, v případě, že by to zajišťoval zaměstnavatel: př. na černý kašel, žloutenku, spalničky, ...

- a) Ano;
- b) Spíše ano;
- c) Spíše ne;
- d) Ne;
- e) Nevím.